

IVAN MERZ

GOD. X. Br. 1—2 (11) 1982. GLASILO POSTULATURE

IVAN MERZ

GLASILO POSTULATURE ZA BEATIFIKACIJU DR. IVANA MERZA

BIOGRAFSKI PODACI O IVANU MERZU

1896. 16. XII. rođen je u Banjoj Luci. Tu poхаđa osnovnu školu i gimnaziju (realku) i matuрира 1914. s odličnim uspjehom. Pokazuje veliku sklonost za književnost i umjetnost. Mnogo čita. Religiozne vrijednosti zanimaju ga prvenstveno pod estetskim vidom. Zapочinje pisanje svoga dnevnika.
1914. Nakon mature po želji roditelja polazi u Vojnu akademiju u Bečko Novo mjesto gdje ostaje samo tri mjeseca.
1915. Upisuje na Bečkom sveučilištu studij prava. Ovaj period karakteriziran je nutarnjim krizama i traženjima. U ljetu iste godine pozvan je u vojsku.
1916. Poslan je na talijansku frontu i ostaje do konca I. svjetskog rata. Period dozrijevanja u vjerskom pogledu kao što se vidi iz njegovog zanimljivog dnevnika. Boravak na ratisti, gdje je svakodnevno gledao smrti u oči i bio izložen stradanjima i trpljenju sva ke vrste, produbljuje njegovu vjeru i učvršćuje mu kršćanski nazor na svijet. Religijske vrijednosti zauzimaju odsada prvo mjesto u njegovoj duši.
1919. Po završetku rata započinje u Beču studij književnosti.
1920. Dobiva stipendiju iz Francuske. Polazi u Pariz gdje nastavlja isti studij na Sorboni i Katoličkom Institutu. Dvogodišnji boravak u Francuskoj te mnogi kontakti s katoličkim intelektualcima i konvertitima proširuju njegove kulturne i religiozne horizonte. Veoma se zanima za liturgiju. Majci u jednom pismu iz Pariza piše: »Katolička je vjeća moje životno zvanje«.
1922. Završava studij i dolazi u Zagreb gdje postaje profesor francuskog jezika na Nadbiskupskoj gimnaziji. U toj službi ostaje do smrti.
1923. Postiže doktorat na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U doktorskoj dizertaciji obradio je utjecaj liturgije na francuske književnike.
1923. Nakon postignutog doktorata privatno studira sve do smrti najprije kršćansku filozofiju, teologiju te sve važnije papinske i crkvene dokumente posljednjih decenija. U posljednje vrijeme posebno je proučavao suvremene moralne probleme. Iste 1923. g. polaže vječni zavjet čistoće kojim se potpuno posvećuje Isusu Kristu i radu za proširenje njegova Kraljevstva.
- 1922.—1928. Kroz šest godina svoga boravka u Zagrebu sve svoje slobodno vrijeme posvećuje apostolskoj djelatnosti u katoličkim organizacijama za mladež. Uvodi Katoličku Akciju Pape Pija XI u Hrvatsku. Jedan je od osnivača Hrvatskog Orlovskega Saveza kojemu daje geslo »Žrtva-Euharistija-Apostolat«; vrši onđe dužnost tajnika i potpredsjednika. Broji se među najveće promicatelje liturgijske obnove i euharistijskog života u hrvatskom narodu. Svima svjetli nenadmašivim primjerom revnosti za proširenje Kristova Kraljevstva i nadnaravno dobro bližnjih. Živi svetačkim životom ispunjenim ljubavlju prema bližnjima i herojskim nastojanjima oko postizanja kršćanske savršenosti. Piše brojne članke i druge spise ostavivši tako bogatu idejnu i duhovnu baštinu. Glavna mu je karakteristika bila ljubav i vjernost Crkvi i Papi. Njegovo ime znači jedan cijeli program života i rada.
1928. 10. V. — Prelazi u Vječni život ostavljajući za sobom svjetli trag u Crkvi u Hrvatskoj. Na smrtnoj postelji prikazuje svoj život Bogu kao žrtvu za hrvatsku mladež. Tijelo mu je bilo sahranjeno na Mirogoju u Zagrebu. 1958. Pokrenut je informativni biskupski postupak za njegovo proglašenje blaženim.
1977. Posmrtni ostaci preneseni su mu u Baziliku Srca Isusova u Zagrebu koju je redovno pohodao kroz šest godina svoga boravka u Zagrebu.
1978. Prigodom 50. obljetnice njegove smrti održan je u Zagrebu Simpozij pod naslovom »JAVA i ZNAČENJE Ivana Merza u Crkvi u Hrvatskoj«.

**SLIKA NA OMOTU: Mladi hodočasnici iz Hrvatske na Trgu Sv. Petra u Rimu
1. svibnja 1981. g.**

IVAN MERZ NA EVROPSKOM SKUPU

Kongresna dvorana Augustinianuma u Rimu za vrijeme odvijanja kongresa

Kongres o zajedničkim kršćanskim korjenima evropskih naroda

Od 3. do 7. studenog 1981. u Rimu je održan prvi međunarodni razgovor o zajedničkim kršćanskim korjenima evropskih naroda, koji su organizirali na poticaj pape Ivana Pavla II., dva učilišta svjetskog glasa: Lateransko u Rimu (Zap. Evropa) i Katoličko sveučilište u Lublinu, Poljska (Ist. Evropa). Na ovom važnom skupu, prvom ovakve vrste, sudjelovalo je 400 znanstvenika, profesora, javnih radnika i ljudi kulture iz 23 evropske i izvanevropske zemlje, od kojih je većina osobno bila pozvana od strane organizatora.

Glavne ideje za organiziranje ovoga skupa dao je Sveti Otac Ivan Pavao II. već od početka svoga pontifikata. Svjestan bolne razjedinjenosti Evrope, Sveti Otac se u brojnim svojim interventima zalaže za njezinu jedinstvo koje je moguće ostvariti samo ako se vrati na zajedničke kršćanske korijene koji su nekad bili temelj njezina

zajedništva. U tome smislu posebno je važan Papin govor u Gnieznom prilikom posjeta Poljskoj 1979., te činjenica da je proglašio sv. Cirila i Metoda suzaštitnicima Europe.

Prvi dan kongresa nakon otvorenja bio je posvećen općenitom promatranju duhovnog jedinstva evropskih naroda. Tema dru-

gog dana koju su obradili brojni predavači bila je povijesni razvoj i širenje kršćanstva u evropskim nacijama, te njegov doprinos jedinstvu Evrope na kulturnom i društvenom polju. Treći dan kongresa (5. XI) odvijao se u radu u 12 tematskih grupa — karfura, tj. misaonih raskršća, koja su obuhvatila 180 predavanja specijalista s raznih područja. Četvrti dan kongresa bio je posvećen suočenju marksističke i kršćanske misli. Isti dan u podne sve sudionike ovoga skupa primio je u audijenciju Sveti Otac i održao važan govor. Završni dan kongresa (7. XI) dao je u tri predavanja još jednu sintezu, kao i sugestije za ono, što bi trebalo konkretno učiniti u smislu promicanja jedinstva evropskih naroda. Opširniji prikaz rada kongresa donio je *Glas Koncila* br. 23, 1981, str. 1 i 5.

Za štovatelje i prijatelje našega Merza bit će zanimljivo znati kako to da je upravo naš Ivan dospio na ovaj važan evropski skup. Recimo najprije nekoliko riječi o doprinisu Hrvata ovome skupu.

Osim našega Kardinala Franje Šepera kao člana počasnog odbora, na Kongres su bila pozvana još u svibnju ove godine tri Hrvata. Teme za obradu bile su izabrane i predložene od samih organizatora u Rimu i to: o. Andelko Badurina, franjevac trećoredac, obradio je temu »Utjecaj Bizanta na minijaturu u Dalmaciji«; o. Smiljan Kožul, franjevac: »Država i religija među narodima jugoslavenske federacije«; o. Božidar Nagy: »Ivan Merz i laička duhovnost«.

Citatelje će sigurno zanimati što su organizatori našli u osobi i životu našega Merza, koji sve više postaje poznat i u rimskim krugovima, da su ga uvrstili na ovaj važan skup o evropskom jedinstvu.

Merz ujedinjuje u jednu harmonično izgrađenu osobnost mnoge biološke i kulturne elemente evropskih nacija: otac mu je porijeklom Nijemac iz Češke, majka Židovka iz Madarske. Merz je rođen u Bosni, odgojen u hrvatskom duhu i svjesno se opredijelio za pripadnost hrvatskom narodu. Nakon srednje škole studira u Beču i Parizu. Svu svoju germansko-francusku erudiciju povezanu, oplemenjenu i produhovljenu svojom čvrstom povezanošću s Rimom i Papom stavlja u službu odgoja hrvatske mladeži i budućih hrvatskih svećenika. Ovakvom svojom izgradenom osob-

nošću i svojim apostolskim angažmanom provođenja nepolitičke papinske Katoličke akcije Merz stvarno ima nešto reći za budućnost na evropskom nivou, pa ne čudi da su ga rimski organizatori uvrstili kao predstavnika hrvatske kršćansko-kulturne baštine.

U svome referatu o Merzu i laičkoj duhovnosti o. B. Nagy prikazao je temeljne karakteristike duhovnog lika Ivana Merza. Ono što daje harmoničnu cjelinu svim Merčevim vrlinama i duhovnim kvalitetama jest u prvom redu njegov »sentire cum Ecclesia« — osjećati s Crkvom i to s hjerarhijskom Crkvom. Srce tog Merčeva osnovnoga duhovnog stava bila je njegova ljubav prema Svetom Ocu, Kristovu Namjesniku, kojemu je iskazivao osobito poštovanje studijem svih dokumenata koje je Papa pisao i njihovim provođenjem u djelo. Jedan Ivanov prijatelj ovako je to izrazio: »U duhovnom profilu Ivana Merza ne ma jače ideje od ideje Crkve; Crkve koja kroz papinstvo čuva nauku i jedinstvo, te Crkve koja kroz liturgiju moli i prinosi žrtvu hvale Ocu.« (D. Žanko, Duša dra Ivana Merza, Život, br. 5, 1938, s. 250) U referatu su dalje obrađene ostale karakteristike Merčeve duhovnosti: zanimanje za liturgiju koje ga je s njegovim ostvarenjima na tom polju učinilo jednim od najvećih promicatelja liturgijske obnove u Hrvatskoj. Slijedi zatim općenito molitveni život kod Merza, njegova posebna pobožnost Blaženoj Djevici Mariji, osobno nastojanje oko kršćanske savršenosti kroz razne asketske vježbe, stav prema križu i njegovo uzorno prihvaćanje trpljenja s predanjem u volju Božju. Ovo posljednje je kulminiralo u njegovoj žrtvi života za hrvatsku mladež koju je učinio na smrtnoj postelji. Ljubav prema bližnjemu najviše se izrazila u njegovoj zauzetosti za svrhunaravno dobro bližnjega i njegovom odgojnog djeleovanju na mlade. Kad se sve to promotri u svjetlu 2. Vatikanskog sabora i onoga što je Sabor rekao o laicima i za laike, uviđa se koliko je Ivan Merz aktualan i danas u svojoj duhovnosti koju je razvio do zamjernih visina i u svom apostolskom angažmanu.

Sva predavanja i referati koji su održani na ovom prvom međunarodnom kolokviju o zajedničkim kršćanskim korijenima evropskih nacija bit će objavljeni kao poseban zbornik.

PO DRUGI PUT PAPA O MERZU

Hodočašće mladih u Rimu 1981. g.

Za 1. svibnja 1981. pošlo je u Rimu već po peti put hodočašće mlađih iz naše zemlje. Okupilo je 250 mlađih iz svih krajeva gdje žive katolici, a pratilo ih je osam svećenika. Ovo hodočašće kao i prijašnja ima svoju inspiraciju u Ivanu Merzu i njegovu primjeru ljubavi i vjernosti prema Crkvi i Kristovu Namjesniku. Hodočašće je trajalo šest dana: od 28. IV. do 3. V., od čega su mlađi u Rimu proveli tri i po dana.

Vrhunac hodočašća za sve bio je susret sa Svetim Ocem u generalnoj audijenciji u srijedu 29. IV. na Trgu sv. Petra svega dva tjedna prije tragičnog atentata. Poseban je bio doživljaj naći se s tisućama i tisućama hodočasnika iz cijelog svijeta okupljenih oko zajedničkog Oca. Naši mlađi imali su

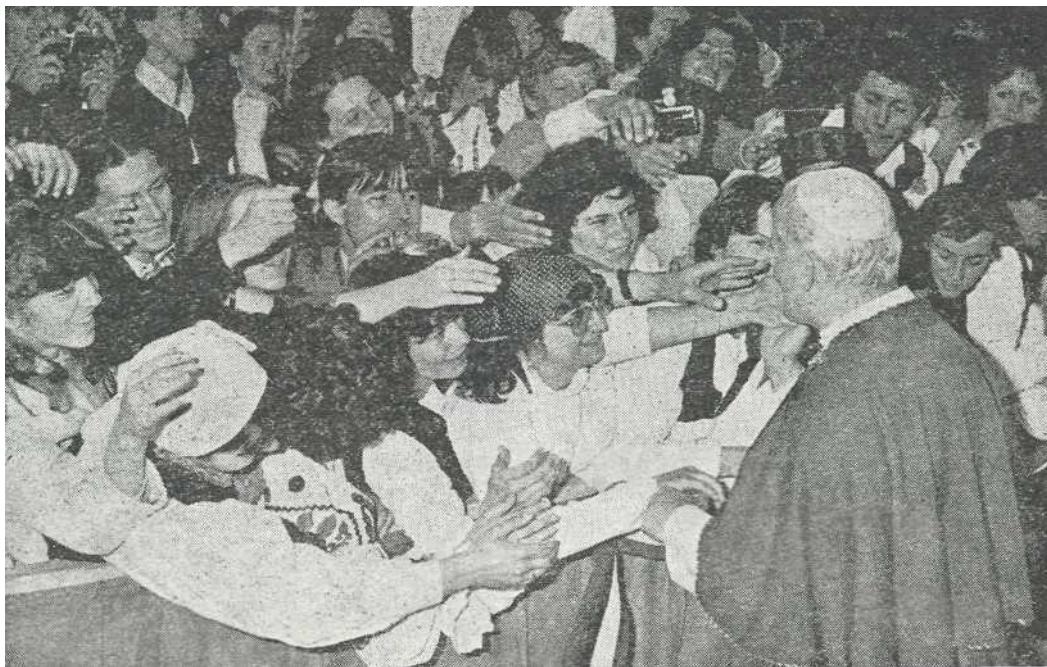
mjesto odmah uz Poljake, vrlo blizu podija odakle je govorio Sveti Otec. Velika nas je radost obuzela čim nas je Papu pozdravio na hrvatskom jeziku. Tekst njegova pozdrava kako ga je objavio Osservatore Romano od 1. V. 1981. donosimo ovdje u cijelosti.

Dragi moji mlađi Hrvati!

Već po peti put grupa mlađih iz Hrvatske, koji se oduševljavaju životom i radom služe Božjega profesora doktora Ivana Merza, došla je u Rim i traži blagoslov Svetog Oca. Drago mi je da i vas mogu pozdraviti među ostalim hodočasnicima iz Zagreba. Vama je uzor profesor Merz, i to je dobro. I vi, kao što je Merz, tražite Isusa preko liturgije, da Ga možete što bolje upoznati i slijediti. Budite dosljedni, kao što je bio Merz. Izbjegavajte grijeh. Hrabro svjedočite za Isusa, bez straha, ponosni da ste katolici.

Primito moj apostolski blagoslov i prenesite ga svima svojima u mojoj dragoj Hrvatskoj.

I prošle godine Papa se pozdravio s našim mlađima nakon generalne audijencije. Ruke sviju opet su se pružale prema Ocu svih kršćana želeći ga barem dotaknuti.

Ovo je već drugi put da Sveti Otac govori o Ivanu Merzu. Godine 1980. kada se pred Svetim Ocem našlo 200 naših mlađih, prvi put ga je spomenuo i preporučio da nastojimo »slijediti stope toga velikog katoličkog laika.«

Nakon završenoga službenog dijela audijencije Sveti Otac je obišao trg i pozdravljao hodočasnike. Mnogi naši mlađi s njime su se rukovali, a fotografii su te prizore ovjekovječili za trajnu uspomenu. Drugi važan moment hodočašća bila je koncelebrirana sv. misa u Bazilici Sv. Petra u kojoj smo obnovili sadržaje iz Branimirove godine, tj. obnovu tisućljetnog saveza vjernosti našega naroda s Rimskom Crkvom i Petrovim nasljednicima.

U Rimu smo obišli i posjetili sva važnija sveta mjesta, četiri velike patrijarhalne Bazilike, katakombe i potom grob sv. Cilira (u crkvi sv. Klementa) kojeg je Papa 1980. zajedno s njegovim bratom sv. Metodijem proglašio suzaštitnicima Evrope.

Posjetili smo i našeg Kardinala Šepera koji nas je primio u atriju zgrade u kojoj je stanovao. Nitko nije slutio da je to posljednji put što ga vidimo. U tom kratkom susretu ispričao nam je svoja sjećanja na Ivana Merza, jer ga je osobno poznavao. S kardinalom smo se fotografirali, te će nam to ostati draga uspomena.

Završetak rimskog hodočašća imali smo u subotu 2. svibnja u četvrtoj patrijarhalnoj bazilici Rima, Santa Maria Maggiore, u kojoj se nalaze mnoge hrvatske uspomene. Sjetili smo se da je to prva crkva kršćanstva na zapadu posvećena Majci Božjoj, nakon što je proglašena Bogorodicom na Efeškom saboru 431. Te godine navršavalo se upravo 1550 godina od tog važnog sabora što je nakon mjesec dana proslavljenо svećano u Rimu zajedno s drugim velikim jubilejom: 1600. obljetnicom carigradskog sabora (381), na kojem je formulirano i definirano vjerovanje koje molimo kod svake nedjeljne sv. mise.

Na povratku posjetili smo sv. Franju u Asizu, a u Padovi grob sv. Ante i našeg sunarodnjaka oca Leopolda Mandića.

Hodočašće je postiglo svoj cilj: kroz susret sa središtem kršćanstva, sa svetim mjestima Vječnog grada i napose s Kristovim Namjesnikom učvrstili smo se u svojoj vjeri. Doživjeli smo radost i sreću i izrazili Bogu zahvalnost što pripadamo jednoj, svetoj, katoličkoj i apostolskoj Crkvi. Naš narod jest jedan od četiri privilegirana naroda svijeta: nalazi se tako blizu središtu kršćanstva i Kristovu Namjesniku. A tom privilegijom treba se znati i okoristiti.

Hodočasnik

Ivan Merz i Papinstvo

Crkva Božja — Vječni Rim — Papinstvo, Nepresušni izvor i baština, Jedinstvo i centralizacija, Kršćanstvo i civilizacija.

Crkva — Kristovo Mističko Tijelo, Papa — Vidljivi Krist među nama, Papinstvo — sidro nade, luka spasa. Rimska Crkva — majka svih crkava.

Svetog Oca Ivan je ljubio, Orlove je u Rim predvodio, Papine je govore slušao, Enciklike k nama donosio.

Rimskog Papu Merz je poštivao, O Papinstvu svugdje je pisao, Živom vjerom svima prednjačio, Na apostolat nas je poticao.

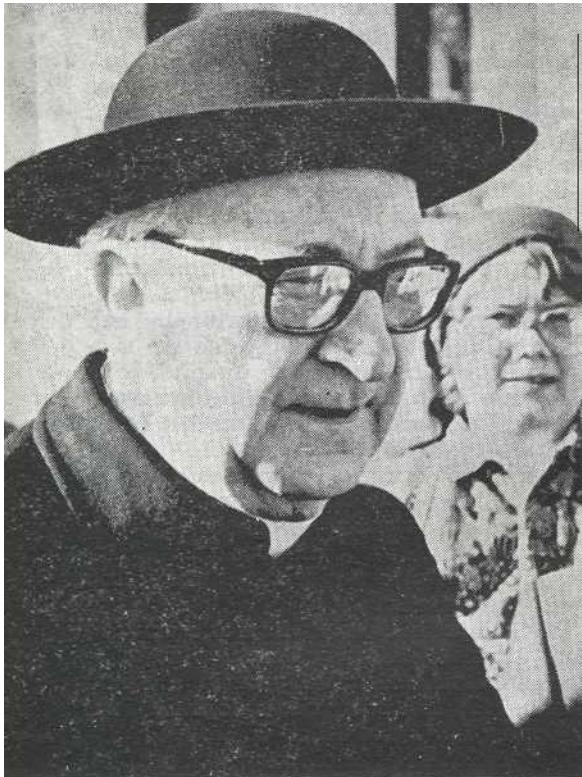
Kao tada Merz sa Orlovima, Tako danas mlađi u Rim hrle. Idu k Papi — namjesniku Krista, — U dušama plamen vjere blista!

Ivanu je Sveti Otac Pijo (XI) Na samrti blagoslov poslao, A Ivan Merz vjeran Crkvi, Papi, Za Orlovstvo život je žrtvovao.

J. Staszkowian
Poljska

KARDINAL ŠEPER I IVAN MERZ

»Merz je bio u neku ruku i mojim duhovnim učiteljem čime se uvijek ponosim«

Kardinal Franjo Šeper prigodom susreta s grupom naših mladih hodočasnika iz domovine u Branimirovoj godini.

Smrću Kardinala Šepera otiašao je još jedan Ivanov veliki prijatelj i štovatelj, što više osoba, koja je za Ivana najviše učinila u smislu njegova uspona prema oltaru. Još kao zagrebački nadbiskup Kardinal Šeper je 1958. pokrenuo postupak za njegovo proglašenje blaženim.

Kardinal Šeper poznavao je našega Ivana Merza od svojih srednjoškolskih dana. O tome nam je ostavio dragocjene podatke u svojoj izjavi koju je dao za naše Glasilo još 1974. (br. 2, str. 5—6). Iz njegove izjave donosimo neke važnije dijelove:

»U životu sam susreo samo dvije osobe koje su samom svojom pojavom djelovale na poseban način i stvarale oko sebe kao neku nadnaravnu atmosferu. Jedan od te dvojice bio je dr. Ivan Merz.

Bio sam negdje u 7. razredu gimnazije 1922-23, kad sam došao s njim u kontakt, Došao je nekoliko puta k nama u đačku Marijinu kongregaciju i držao predavanje o liturgiji. Tu se moglo osjećati kako je on sav uronjen u liturgiju i kako je liturgija davala hranu njegovu duhovnom životu ...

Zajedno s o. Alfirevićem, DI odveo je 27. XII. 1923. grupu kongreganista na »liturgijski izlet« u trapistički samostan u Rajsensburg. Iz Zagreba smo otputovali rano ujutro, a on nam je u vlaku tumačio liturgiju toga dana (blagdan sv. Ivana Apostola) ...

Mene je znao koji puta i zaposliti. Kad je priređivao hrvatski prijevod obreda oblačenja benediktinki, tražio je od mene da mu prevedem neki liturgijski tekst. Isto tako me je zadužio s prijevodom jedne enciklike Leona XIII. Merz je u svakom slučaju bio »čovjek enciklike«. Za njega je Papina riječ bila svetinja ... »Sentire cum Ecclesia« to je bilo utjelovljeno u njemu. Kod njega to nije bila samo neka vojnička poslušnost i pokornost, nego ljubav prema Crkvi. Ta je ljubav govorila iz svake njegove riječi. ...«

Često je Kardinal znao reći pred svojim prijateljima kako zahvaljuje jednom blizom Merčevom suradniku da je postao svećenik. Bio je to dr. Drago Cerovac, Ivanov blizak prijatelj i član predsjedništva Hrvatskog orlovskeg saveza. Sam je Kardinal to pismeno saopćio njegovoj supruzi kad je dr. Cerovac umro 1978. Evo izvatka iz tog njegova pisma:

»Uvijek sam ga se rado i sa zahvalnošću sjećao kao starijeg kolege iz gimnazije koji me je doveo u katoličku organizaciju i koji je u neku ruku bio oruđe Božje Providnosti za moje svećeničko zvanje.«

Kardinal Franjo Šeper kao gimnazijalac (prvi lijevo u prvom redu) i Ivan Merz (drugi s desna u prvom redu) s o. Alfštrevićem DI (prije desno prvi red) i s đacima iz Marijine Kongregacije prigodom posjeta trapističkom samostanu u Rajhenburgu.

Katolička organizacija koju spominje Kardinal bila je Marijina kongregacija koja je postojala u Bazilici Srca Isusova u Palmotićevoj ul. u Zagrebu. Vodio ju je o. Bruno Foretić, isusovac. Kao kongreganist obavljao je mladi Franjo duhovne vježbe u isusovačkoj rezidenciji u Palmotićevoj ul. i za vrijeme jednih duhovnih vježbi odlučio se za svećeničko zvanje. Još danas oci isusovci pamte sobu u kojoj je Kardinal stanovaо za vrijeme tih duhovnih vježbi. On je naime sam to spominjao

kad bi posjećivao isusovački samostan. (Soba je na drugom katu, prva do galerije, Palmotićeva 31).

Kao gimnazijalac i član orlovske organizacije sudjelovao je zajedno s mlađim Alojzijem Stepincom, koji je također bio u orlovskoj organizaciji, na orlovskom sletu u Đakovu 1924. Onde su se obadvajca upoznali i otkrili jedan drugome da će na studij teologije u Rim.

Kao bogoslov Franjo Šeper održavao je vezu s Ivanom Merzom preko pisama i osobnim kontaktom kao što spominje u svojoj izjavi.

Po dolasku u Zagreb bio je usko povezan s križarskom organizacijom i vodio je kao duhovnik grupu djevojaka križarica.

Kada su ovih posljednjih godina naši mlađi hodočastili u Rim za 1. svibnja, redovito su posjetili i našega Kardinala, koji im je među ostalim priopovijedao i o svojim susretima i dojmovima o Ivanu Merzu.

Upravo na Kardinalovo zalaganje otvoren je 1958. proces za beatifikaciju Ivana Merza.

Nakon što je tijelo Ivana Merza preneseno s Mirogoj a u Baziliku Srca Isusova, naš Kardinal prigodom svoga uobičajenog posjeta svome isповједniku o. Kukuli, isusovcu, redovito je posjećivao Ivanov grob i ondje se pomolio.

Posljednja Kardinalova izjava u javnosti bila je preko Radio Vatikana, u kojoj se osvrnuo i na neistinita pisanja o Ivanu Merzu. (Kardinalovu izjavu objavila je u cijelosti AKSA, br. 44, od 6. 11. 1981.) Između ostaloga Kardinal svega dva mjeseca prije svoje smrti i ovo izjavljuje: »Mogu reći: Merz je bio u neku ruku i mojim duhovnim učiteljem čime se uvijek ponosim.«

JEDAN SUSRET U PARIZU

Nalazeći se 1979. u Parizu susreo sam vlč. Stjepana Poglajna, dobro poznatog svećenika starijoj generaciji katolika, uređnika prijeratnog isusovačkog časopisa ŽIVOT, velikog prijatelja i štovatelja našeg Ivana Merza. Kada je otkrio da se u domovini ozbiljno radi na proglašenju Merza blaženim, bio je vrlo radostan i veseo. Sada je već stariji, ali je cijeli život sačuvao svoje poštovanje prema našem Merzu. Dao sam mu sličicu Ivana Merza, nedavno tiskanu. On je izvadio novčanik da je u nj

stavi. Ugodno sam se iznenadio kad sam u novčaniku, dok ga je otvarao, slučajno ugledao jednu malu Merčevu sličicu, već požutjelu i izlizanu. Takove su sličice izradivale sestre karmelićanke prije rata. Na njoj su sestre ispisale poznatu Merčevu misao iz njegova dnevnika: »Poniznost, samozataja, šutnja i dobra djela jedina su realna ovdje i poslije smrti.« Cijeli život pratila je ova Ivanova misao tog svećenika. Dirljiva vjernost dvojice prijatelja!

postulator

MERZ NA EUHARISTIJSKOM KONGRESU U LURDU

Prošle godine (1981) u mjesecu srpnju održan je u Lurd 42. Međunarodni euharistijski kongres koje je obilježio jubilarnu stotu obljetnicu održavanja euharistijskih kongresa. Na kongresu je sudjelovalo 350 delegata iz svih biskupija naše zemlje od čega su 200 bili mlađi, od toga 150 sa hrvatskoga jezičnog područja. Osim zajedničkih slavlja, manifestacija i predavanja, rad kongresa, koji je trajao osam dana, odvijao se i po jezičnim skupinama. Među predavanjima koja su održana za hrvatsku jezičnu skupinu mlađih bilo je i jedno predavanje o Euharistiji u životu Ivana Merza koje donosimo ovdje u cijelosti.

Euharistija kod Ivana Merza

Svoj je životni put Ivan započeo krajem 19. stoljeća (1896) u Banjoj Luci te je već kao mladić postao glavni stup katoličanstva u Hrvatskoj. Iako je umro u svojoj 32. godini, svojim apostolskim radom postao je uzor tadašnjim i kasnijim generacijama.

Poseban oblik Merčevog doživljavanja Krista je Euharistija. Privlačeći ga nekom tajanstvenom moći i čarom, ona ga je uzdizala na viši, Kristov nivo bivstvovanja, što je rezultiralo time, da je preko svoga svjedočenja kršćanstva nastojao mlađež što više približiti Hostiji. Prisutnost Boga u komadiću kruha za njega je bila toliko jasna činjenica, da o tome nije posebno teoretzirao, nego ju je svakodnevno dokazivao svojim životom.

Na jednome svom predavanju iz 1919. I. Merz, govoreći o smislu boli u životu i o veličini Euharistije, kaže: »Sam život Kristov, koji je proživio borbu cijelog čovječanstva i bol cijele povijesti, očito pokazuje da je smisao života bol: mysterium crucis (tajna križa). Evandelje te razvoj kršćanstva jesu epopeje боли. Živjeti duboko znači križ svoj nositi dnevno«. »Zato«, kaže Ivan, »volim ljude današnje generacije — one što su trpele i shvatile ozbiljnost »života«. I nastavlja: »No, znamo da je čovjek silno slab i bez tuđe pomoći ne može ništa. Zato je On, Krist, iz vječnosti stupio u povijest i postavši središtem cijelog makrokozmosa dao nam je sebe da nas TJELESNO I DUSEVNO preporodi. Ne zaboravimo na tu neizmjernu LJUBAV i posvetimo veću paž-

nju maloj bijeloj hostijici, koja osamljena čeka na nas u studenim crkvicama. Svijet živi za se, kao da se nije dogodilo to, ČUDO ĆUDESA, na koje je silnom čežnjom čekao kroz eone cijeli makrokozmos.«

Posebno je Ivan doživio euharistijsku prisutnost Krista u Lurd, gdje opisuje kako je narod jednodušno bolnim uskljicanjem svjedocij vjeru u galilejskog čudotvorca Isusa Krista. Tada, opisujući procesiju, kaže: »Eto muževa, te klera, i najzad samog Isusa Krista pod prilikom kruha gdje ga nose pod malenim nebom.«

Moramo, međutim, naglasiti da Merz Euharistiju ne shvaća izdvojeno, nego usko povezano s Crkvom i misom. Katolička hijerarhija, smatra on, preuzima vanjsku aktivnost Duha Svetoga koji se, pak, vidljivo očituje u Presvetom Sakramantu.

»Ne prisustvuj misi, a da se tom prilikom i ne pričestiš,« kaže Ivan i nastavlja: »Spasitelj, se mogao utjeloviti također pod prilikama zlata ili kamena; On to nije učinio već je primio prilike kruha i vina i time nam je jasno rekao da želi da ga kod svake svete mise blagujemo.« Zato je Merz bio dosljedan svakodnevnom pričešćivanju. »Ako hoćete dnevno na sv. Pričest, onda ustanite bez obzira kad ste legli« govori Merz. U kontekstu toga Ivan govori o problemu dnevne pričesti kod zaposlenih ljudi, koji se ispričavaju nedostatkom vremena, pa ne idu na pričest. Za njih postavlja princip: »Bolje je iz opravdanoga razloga na brzu ruku Pričestiti se, nego nikako. Važno je biti u stanju milosti i

imati pravu nakanu. Dapače, ako ste sebi zbog nekih, uglavnom' kvazi-razloga točno odredili trajanje zahvale pred Kristom u svetohraništu, produžite to vrijeme. Tako se čovjek nauči opirati neprijatelju i svladati ga.«

Prije nego čujemo svjedočanstva Ivana vih duhovnih voda o njegovu odnosu prema Kristu u Euharistiji, pogledajmo za trenutak jedno sredstvo za stvaranje boljeg čovjeka, koje svakome od nas već stoji ili će stajati na raspolaganju, a to je OD-GOJ ČOVJEKA. Kao jedna crvena nit provlači se kroz Merzov život snažna ideja o stvaranju novoga čovjeka, čistoga naraštaja, sretnoga doba. Stalno naglašavajući veliku ulogu Euharistije u odgoju mlađih, kao snažnog sredstva za svladavanje tijela i tjelesnih napasti, Ivan govori: »Bez presvete Euharistije tijelo ne može postati dovoljno pokorno duši; svaki odgoj tijela koji nije euharistijski, nepotpun je. Bez Euharistije se ne može odgojiti CIST NARASTAJ, a odgoj omladine koji ne ide za tim promašio je svoj cilj.« Drugim riječima, Merz je uvjeren da su najsigurnija sredstva čistoga života »Oduševljenje za sv. Crkvu, koje se temelji na poznавanju vjere, dnevna sv. Pričest, te sistematsko dnevno svladavanje tijela.« Ta svoja duboka uvjerenja Ivan je praktično realizirao u radu s mlađima u »Orlovskom savezu«. Euharistijskog Krista naziva Kraljem orlova, ali Kraljem koji je svima dostupan i s kojim se može razgovarati. Zato Merz govori orlovinama: »Kad se stiša sva buka oko usiju, kada se smiri sve, onda Kralj, koga posjeti Orao, stane tiho da govori i da daje savjete kako valja širiti Njegov orlovski pokret. Naš je Kralj u sv. Pričesti nepomičan, ali orlovi su njegovo tijelo — njegove ruke i noge i oni provode i stvaraju ona uzvišena djela apostolata na koja ih njihov slavni Euharistijski Kralj upućuje u skrovitosti i tišini njihova srca.« Na taj je način Ivan već od početka usmjerio cijelu orlovsku organizaciju prema euharistijskim vrelima i cijelom orlovskom pokretu dao euharistijski pečat i smjer. To se, uostalom, vidi i iz lozinke koju je Hrvatski orlovski savez prihvatio na Merzov prijedlog: »ŽRTVA-EUHARISTIJA-APOSTOLAT.«

Sretno doba, koje Ivan spominje, je i naše vrijeme; vrijeme u kojem možemo uživati plodove pontifikata Pija X-og, tj. kad možemo svakodnevno primiti samoga Boga u Euharistiji. Naime, Ivan upravo Euharistiju smatra najjačim sredstvom za napredak u duhovnom životu. Za nju kaže da je Ona za nas »ona vatra koja u nama pali rde grijeha i daje života našoj duši, tako da i ova usplamti novim žarom. Ona nas vodi k vrhuncu kršćanske savršenosti pravog unutarnjeg života.«

Ivan je isticao ulogu crkve kao zgrade i prostora za molitvu. Najjači razlog koji ga je privlačio u nju je »mistična nazočnost Krista u Svetohraništu.« Samo njegovo prisustvovanje sv. misi bilo je vrlo uočljivo i pobožno, te je ostavljalo dubok dojam na prisutne. Ivanov isповједnik o. Vrbanek piše o tome kako se na Ivanovom licu za vrijeme pričesti opažao izraz čežnje: hostiju je dočekivao kao s neba pali zalogaj. Vanjska mu je pojava činila dojam, da se i sam osjeća gostom andeoske gozbe. Drugi njegov prijatelj don Blašković se sjeća andeoski svijetlog, gotovo preobraženog Ivanovog lica za vrijeme pričesti.

Konačno, motto Ivanova života sadržan je i u riječima njegova isповједnika: »Cinjenica je da je Ivanu hostija središte svemu: i dnevnom redu i životnoj osnovi, liturgijskom životu i vanjskim crkvenim proslavama. Gdje god se Ivan pojavi, bit će i nešto euharistijsko. A u zadnjih 5 godina Ivanovog života u našoj katoličkoj javnosti bilo je i obrnuto: gdje god je bilo što veliko i lijepo euharistijsko tu je bio i Ivan sa svojim lijepim udjelom.«

Ivan Merz je napustio ovaj svijet prije 53 godine. Od tada su se promijenila vremena, ljudi i običaji. Usprkos toga, Ivanov život možemo uzeti kao primjer SVJEDOCENJA Krista za sva vremena. A mi se moramo zapitati nije li nama euharistijski Krist postao suviše obična stvar. Tek kada nam On postane jedina životna snaga i nadanj, moći ćemo ponoviti Ivanove riječi: »ZIVOT MI JE BIO KRIST, A SMRT DOBITAK!«

Drago, student

ZAVJET MLADIH U LURDU

Za vrijeme Međunarodnog euharistijskog kongresa u Lurd 1981. 46 mladića i djevojaka, kongresnih delegata iz naše zem-

Mladi kongresisti iz naše zemlje na kongresnom prostoru pred lurdskom spiljom.

lje, položilo je zavjet čistoće do braka u Bazilici Bezgrešnog Začeća nad spiljom. Na ovaj su zavjet mladi bili pripremani nekoliko mjeseci prije polaska u Lurd. Sam zavjet sastoji se u savjesnom obdržavanju 6. i 9. Božje zapovijedi do vjenčanja. Poticaj da se mladima predloži polaganje ovoga zavjeta pod zaštitom Bezgrešne došao je s dvije strane. Prvo: Papa je kroz dvije godine u generalnim audijencijama srijede govorio o vrijednostima braka, ljubavi, čistoće nastojeći kod vjernika pobuditi ispravne stavove za te moralne vrijednosti. Drugo; činjenica da je Ivan Merz već u svojoj devetnaestoj godini učinio takav zavjet i primjerno ga obdržavao, djelovala je ohrabrujuće. Ovoj grupi mladih koji su zavjet položili, pridružilo se još troje, koji su ga učinili za blagdan Bezgrešnog Začeća 8. XII. 1981.

Svim zavjetovanicima uputio je zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić posebno pismo priznanja i ohrabrenja, a Sveti Otac Ivan Pavao II., koji je o ovoj plemenitoj gesti mladih bio obavešten, poslao je svakome od njih na poklon krunicu.

Točnije informacije o načinu priprema i polaganja zavjeta mogu se dobiti na adresi Postulature.

JOŠ JEDNO IME PO MERZU

Dr. Ivan Merz umro je 1928. a ja sam došao u Zagreb prvi put 1930. i nisam ga poznavao. Priopovjedali su mi drugi o njemu, a kasnije i moja supruga.

Njegova pobožnost i velika vjera pobudili su u meni ljubav prema njemu i kao silan magnet privlačili me k njemu. Kada mi se rodilo šesto dijete — sin — dao sam mu po njemu ime Ivan (nakon pet kćeri).

Kad god sam išao na Mirogoj ili sa djecom ili sam, uvijek bih posjetio Ivanov grob i ondje se pomolio, te preporučivao djecu njemu u zaštitu.

I sada u poodmakloj dobi imam njegovu sliku u stanu i na radnom mjestu, te ga molim pomoći i zagovor u svim poteškoćama.

Josip Majher, Zagreb

TKO JE IVAN MERZ?

Kratak prikaz života i rada dr. Ivana Merza. Knjižica je obogaćena mnogim mislima iz duhovne baštine Ivana Merza. Namijenjena je za široku vjerničku publiku.

Džepni format, 88 str., cijena svega 30 din.

Aktualno

NEISTINE O DRU IVANU MERZU

Unutrašnjost crkve sv. Mihaela u Stražemanu

U vezi postavljanja mozaika u crkvi sv. Mihaela u Stražemanu na kojemu su među ostalim likovima iz hrvatske prošlosti prikazani zagrebački nadbiskup i Kardinal Alojzije Stepinac i sluga Božji dr. Ivan Merz, razvila se u dnevnom tisku velika polemika u kojoj su o Ivanu Merzu izrečeni neshvatljivo neistiniti i klevetnički sudovi. Ovo je prvi put da se u dnevnom tisku uopće piše o Ivanu Merzu i to na klevetnički način, nakon što je još prije više od 20 godina pokrenut postupak za njegovu beatifikaciju (1958) i što se u međuvremenu o njemu mnogo pisalo u katoličkom tisku i objavljivale razne publikacije. No pogledajmo te neshvatljive napise kronološki.

NOVOSTI (Beograd, 18. IX. 1981) u članku »Verski spektakl u selu Stražemanu na Papuku uzbudio javnost« Ivana Merza ubraja u »neprijatelje naše zemlje« (podnaslov), a u nastavku članka navodi se slijedeće: »Na mozaiku je isto tako prikazan i lik Ivana Merca, idejnog vode križarskog pokreta ustaških sledbenika, koji su se odmah posle rata borili za rušenje nove Jugoslavije.«

NOVOSTI (Beograd, 19. IX. 1981, str. 7) započinju članak »Posle verskog spektakla ...« pitanjem da li je na mozaiku u Stražemanu prikazan osim nadbiskupa Alojzija Stepinca i lik »Ivana Merca, predratnog gimnazijskog profesora u Banjaluci i jednog od osnivača »Orlova«, gimnastičkog društva koje se manje bavilo gimnastikom a više politikanstvom, noseći pri tome nacionalistički protujugoslavenski barjak«.

POLITIKA (Beograd, 22. IX. 1981) u članku »Pozivnica za posvećenje kao dokaz« naziva Ivana Merza »ustaškim glavešinom, začetnikom i pobornikom ustaškog pokreta«.

VEČERNJE NOVOSTI (Beograd, 24. IX. 1981) u podnaslovu članka »Sve se znalo unapred« Ivana Merza također tituliraju sa »ustaškim glavešinom«.

OSLOBODENJE (Sarajevo, 25. IX. 1981, str. 4) donosi u članku »Aktivnošću opravdano povjerenje« izvatke iz diskusije Centralnog komiteta BiH, gdje je bilo riječi o hodočašćima mladeži iz Hercegovine koja koriste kleronacionalisti »da bi glorifikovali ustaški pokret, pa čak i zločinca kakav je bio Merc, koji je po svojoj ideologiji bio Stepinčev čovjek«.

VJESNIK (Zagreb, 27. IX. 1981, str. 11) u članku »Stepinac na crkvenom mozaiku« među ostalim tvrdi: »Ivan Merc jedan je od osnivača »orlova« u staroj Jugoslaviji koji su pod platom gimnastičkog društva provodili klerofašističku ideologiju. Odmah poslije rata Mercovi sledbenici kao članovi križarskog pokreta borili su se za rušenje nove Jugoslavije«.

VEČERNJE NOVOSTI (Beograd, 28. IX. 1981) u članku »Sveci krvavog oreola« ponovno pridaju Merzu epitet »ustaškog glavešine«.

VJESNIK i VEČERNJI LIST (Zagreb, 6. X. 1981) u vijesti o postupku protiv svećenika Devčića ponovno spominju Merza kao »ideologa križarstva«.

VEČERNJI LIST (Zagreb, 10. i 11. X. 1981, str. 5) u članku »Župnik kolo vodič tvrdi i ovo: »Nema tih isprika, koje nam sada pokušava proturiti svećenik Devčić, da je on kao i drugi računao samo na svetost i svećenički rad Stepinca i Merza, jer je isti taj Merz provodio križarsku ideologiju. Narod požeškog kraja s posljednjim od njih obračunao je u papučkim šumama 1947. godine«.

ARENA (br. 1087, 21. X. 1981, str. 12) u članku »Ima neka tajna veza« tvrdi: »Ali Merz je tu. Merz, ideolog križara. A križari su ovdje bili još i 1947. godine. Od njihove je ruke u ovim krajevima pao i, vjerojatno, posljednji partizan u Slavoniji«.

START (Zagreb, 5. XII. 1981, str. 31—33) donosi članak »Politički mozaik dra Ivana Merza« od Luke Labrovića. U članku se pokušava na svaki način prikazati Merza kao nacionalističkog političara. Na članak se posebno osvrćemo napisom »Politički program« dra Ivana Merza.

POLITIKA (27. I. 1982, str. 12) donosi vijest da je autor mozaika u Stražemantu akademski kipar Antun Starčević osuđen na dva mjeseca zatvora zbog »počinjenog prekršaja javnog reda i mira«. Za razliku od zagrebačkih listova koji su donijeli istu vijest **Politika** još uvijek uz Kardinala Alojzija Stepinca spominje Ivana Merza i njega također naziva »zloglasnim likom«, premda je zagrebački **Vjesnik** u tri navrata demandirao što je o Merzu bilo netočno napisano.

REAGIRANJA I ODGOVORI na neistine o Merzu

U vezi s ovim neistinitim napisima Postulatura za beatifikaciju dra Ivana Merza dala je izjavu koja je objavljena u Glasu Koncila, br. 20, od 11. X. 1981. Ovdje ju prenosimo u cijelosti.

Postulatura je također poslala Oslobođenju i Politici ispravke s molbom da se prema zakonu o tisku neistinite tvrdnje o Ivanu Merzu isprave. Koliko je poznato, ovi listovi do danas nisu objavili ispravak. Jedino je zagrebački Vjesnik u subotnjem prilogu »Sedam dana« u tri navrata demandirao ovo neistinito pisanje o Merzu. Citate iz Vjesnika donosimo također ovdje.

Navodimo također izjavu Kardinala Šepera koju je dao preko Radio Vatikana.

Od brojnih prosvjeda vjernika zbog ovih neistina o Merzu koji su upućeni kako Postulaturi tako i Glasu Koncila, objavljujemo ovdje samo dva dopisa koja su bila objavljena u Glasu Koncila.

Na članak u Startu osvrćemo se opširnijim prikazom o navodnom »političkom programu« Ivana Merza.

Na isti članak iz Starta odgovorio je također dr. Lav Znidarčić u intervjuu koji je dao za božični broj Glasa Koncila br. 25, 1981, str. 4. Intervju je objavljen pod naslovom »Ivan Merz — političar?«

Donosimo također prikaz orlovske organizacije iz pera bivšega njezina člana, oda-kle će čitatelj moći dobiti ispravnu informaciju o organizaciji, u okviru koje je Merz djelovao.

IZJAVA POSTULATURE

U posljednje je vrijeme u dnevnim no-vinama objavljeno više vijesti i članaka u kojima se spominje i sluga Božji IVAN MERZ.

Za ove tvrdnje autori napisa ne donose niti jedan dokaz. Ovakve izjave koje ne-maju nikakve veze s povijesnom istinom izazivaju konsternaciju i duboko vrijedaju brojne vjernike koji Ivana Merza štuju kao čovjeka sveta života.

Postulatura za beatifikaciju služe Božjega dra Ivana Merza smatra svojim pravom i svojom dužnošću da u vezi s ovim izmišljenim podacima dade slijedeću izja-vu:

Dr. Ivan Merz rođen je u Banjoj Luci 1896., a umro u 32. godini života 1928. u Zagrebu. Djelovanje Ivana Merza u orlovs-kom pokretu, koji je u naše krajeve do-šao iz Češke preko Slovenije još prije Prvog svjetskog rata, imalo je izrazito religiozni karakter bez imalo primjesa političkog an-gažiranja. Merčevim nastojanjem HRVAT-SKI ORLOVSKI SAVEZ, kojemu je bio suosnivač, proveo je u djelu načela nepo-litičke Katoličke akcije koju je pokrenuo Papa Pio XI. Merz je bio jedan od najvaž-nijih djelatnika u pokušaju da se u Hrvat-skoj onemogući svaki klerikalizam, tj. mi-ješanje vjere i Crkve s političkim strankama bilo koje vrste.

Dr. Ivan Merz je umro prije ukidanja orlovske organizacije koja je bila zabra-njena od strane kralja Aleksandra u vri-jeme diktature 1929., kao što su bile zabra-njene i ostale hrvatske omladinske orga-nizacije.

»KRIŽARI« — organizacija nepolitičke Katoličke akcije, osnovani su godine 1930. u Zagrebu i djelovali su do kraja Drugog svjetskog rata, te nemaju ništa zajedničko s vojničkim grupama koje su sebi nakon

rata prisvojile isto ime. Vjerska organiza-cija »Križara« djelovala je u okviru Crkve i pod nadzorom biskupa.

Postavlja se pitanje, što se hoće ovim na-pisima koji predstavljaju potpuno nepoz-navanje osobe i djelovanja Ivana Merza ili skrivaju u sebi još i nešto drugo. Dje-luju tim neuvjerljivije što dolaze punih 23 godine nakon što su crkvene vlasti Zagre-bačke nadbiskupije (1958) pokrenule po-stupak za proglašenje Ivana Merza blaže-nim, zbog njegova sveta života i plodne apostolske djelatnosti. U tom međuvreme-nu na legalan način objavljene su brojne publikacije i članci u našem katoličkom tisku o životu i radu Ivana Merza. Održa-ne su brojne proslave, njegovo je tijelo prenešeno s odobrenjem kompetentnih vla-sti s Mirogoj a u Baziliku Srca Isusova, sve-čano je proslavljenja 50. obljetnice njegove smrti, u okviru koje je održan simpozij o Merčevom značenju za hrvatski katolici-zam. Sam je Papa Ivan Pavao II u dva navrata govorio o njemu, preporučujući da se slijedi njegov uzoran kršćanski život, o čemu je pisao i Glas Koncila.

Postulatura za beatifikaciju dra Ivana Merza moli njegove štovatelje da upozore sve dobromjerne ljude na povijesnu istinu o Ivanu Merzu, o čovjeku sveta života i kandidata oltara. Svakome tko želi upoz-nati Merčevu duhovnu veličinu i svetačku pojavu Preporučamo da pročita slijedeće publikacije koje se mogu nabaviti u kato-ličkim knjižarama ili na adresi Postulature (41001 — Zagreb, Palmotićeva 33, pp 699):
1. *Tko je Ivan Merz* (kratka biografija);
2. *Put k Suncu* — Odabrani tekstovi Ivana Merza.
3. *Zbornik radova sa Simpozija o Ivanu Merzu 1978. godine*.

POSTULATURA ZA BEATIFIKACIJU
DRA IVANA MERZA

ZAGREBAČKI VJESNIK DEMANTIRA

U članku »Sjena neuralgičnih točaka« (*Vjesnik — Sedam dana*, br. 186 od 10. X. 1981., str. 10) autor N. Ivanković donosi slijedeći tvrdnju: »Drugi su opet, željni senzacionalizma, Ivana Merca proglašili »ustaškim glavešinom«, usprkos činjenici što je taj laik umro 1928. godine i što sa stvarnim ustaštvom nema nikakve veze.«

U članku »Crkveno u kontraproduktivnom krugu« (*Vjesnik — Sedam dana*, br. 192, 28. XI. 1981., str. 14) isti autor N. Ivanković se osvrće na intervju koji je za Radio Vatikan dao postulator kauze za beatifikaciju Ivana Merza o. Božidar Nagy, u kojem je između ostaloga iznio činjenicu, da svi napadi na osobu Ivana Merza učestali u posljednje vrijeme u društvenom tisku ne samo da neće škoditi procesu za njegovu beatifikaciju, nego zapravo koriste. N. Ivanković dalje nastavlja:

»Te konstatacije, svakako, zaslužuju stanovitu pažnju, jer je zaista točno da ne stoje sve one negativne denominacije o Ivanu Mercu koje su posljednjih mjeseci izrečene u dijelu našeg društvenog tiska, te zbog toga što je ta »papirna« kampanja bila stvarno kontraproduktivna ... Međutim, u posljednje vrijeme u nekim se našim listovima (kada je riječ o društvenim pitanjima religije i djelovanja vjerskih zajednica) opažaju suprotne tendencije: ignorancija i neodgovornost. Kao da je, da tako kažemo, zavladalo uvjerenje da se ne može pogriješiti već samim time što se udarilo po nekim crkvenim (a ne rijetko i po vjerskim) vrednotama. Stoviše, kao da se vjeruje da će se za to dobiti i društveni aplauz. Zar o tome rječito ne svjedoči činjenica da se u dijelu tiska o tim pitanjima piše samo pod optikom ekscesnih slučajeva, dok se o čitavom nizu pozitivnih činjenica šuti, jer, valjda, nisu dovoljno »atraktivne«? (Naravno, ima tu i posve svjesnog pravljenja galame u »susjednom dvorištu« kako bi se u vlastitom »osigurao« mir)... I doista, treba li dopustiti da nam Ivan Merc, ili kakva druga nevažna osoba ili činjenica, bude kamen društvene kušnje?«

N. Ivanković naveo je još slijedeći citat iz intervjua o. B. Nagya na koji se potom opširnije osvrnuo: »Ovakve neistine koji-

ma se želi manipulirati nedovoljno informiranom čitalačkom publikom ne samo da vrijedaju vjerske osjećaje građana nego i kod onih koji nisu vjernici izazivaju opravданo pitanje: koliko tek imaju istine u onim drugim napisima i napadajima na Crkvu i njezine osobe koji su, na žalost, učestali po našem tisku u zadnje vrijeme.«

Vjesnik — Sedam dana (br. 193, od 5. XII. 1981., str. 2) u rubrici KURIR, Odjeci — za i protiv na prvom mjestu donosi pismo Tomislava Žeca iz Zagreba pod naslovom »(Ne)odgovornost novinara«. Evo važnijih izvadaka iz toga pisma:

»Slažem se sa stavom Nenada Ivankovića u članku »Crkveno u kontraproduktivnom krugu« (*Sedam dana*, 28. studenog) o tome da se neodgovornim pisanjem ruše mostovi između društva i crkvene organizacije

Treba znati da je Ivan Merz osnovao u Hrvatskoj, po uzoru na sokolsku organizaciju u Češkoj (a otac mu je bio Nijemac iz Češke) gimnastičku organizaciju s izrazito klerikalnim opredjeljenjem. Članovi te organizacije su se zvali »orlovi«, a ista organizacija je postojala i u Sloveniji. Dr. Ivan Merz je umro 1928. godine, dakle više od deset godina prije Drugog svjetskog rata. Kraljevska diktatura je zabranila ovu organizaciju, pa su se njezini članovi udružili u križarsku organizaciju, koja je također imala izrazito klerikalno opredjeljenje s naglašenim hrvatskim nacionalizmom.

Medutim Merzova organizacija nema nikakve veze s odmetnicima, koji su se nakon oslobođenja borili s puškom u ruci protiv narodne vlasti i nazivali se »križari«, »špiljari« itd. Poznato je da se u presudi suca za prekršaje izrečenoj župniku Devčiću, zbog postavljanja mozaika u crkvi u Stražemanu, ne spominje da je kažnjen zbog postavljanja mozaika i s Merzovim likom (*Večernji list* od 27. 11. 1981). Time se i potvrđuje da se prema službenom stavu našeg društva, dr. Ivan Merz ne smatra »narodnim neprijateljem« i »ratnim zločincem«, (a umro je davno prije rata).«

IZJAVA KARDINALA ŠEPERA

2. studenog 1981. dao je naš Kardinal Franjo Šeper intervju na Radio Vatikanu u emisiji na hrvatskom jeziku **u** povodu polemike o mozaiku u župnoj crkvi u Stražemanu. Nakon što je govorio o Kardinalu Alojziju Stepincu osvrnuo se na neistinito pisanje o Ivanu Merzu. Evo Kardinalovih riječi kako ih je donijela AKSA od 6. 11. 1981. str. 1:

»Još bih želio reći nešto o dru Merzu o kojem je jedan novinar od drugoga neznački prepisivao da je bio zločinac i čak »ustaški glavešina«. Da su sebi bar malo truda dali i potražili podatke o njemu! Ime je postalo parola i to opasna parola. Da su znali da je Merz umro godine 1928., onda ne bi mogli govoriti o nekom njegovu ustavštву i to tako visokog stupnja. A čak nije mogao biti ni Stepinčev čovjek, kako piše sarajevsko »Oslobodenje« 25. rujna, jer je

Merz umro u Zagrebu dok je Stepinac bio još mladi student u Rimu. Doktor Merz je bio profesor i katolik, javni radnik, za kojega svi upućeni znaju da se najviše zlagao za svaku depolitizaciju Katoličke akcije. Mogu reći, Merz je bio u neku ruku i mojim duhovnim učiteljem čime se uviđek ponosim. Merz je umro, kako mi, katolici kažemo na glasu svetosti. I ja sam još kao nadbiskup zagrebački 1958. uveo proces za njegovu beatifikaciju i stoga nje ga u Crkvi ide naslov »sluge Božjeg«. Od toga Merza napravili su naši novinari neko sablasno biće i zločinca. Neka im Bog oprosti! Vidjet ćemo hoće li koji od njih imati kuraže da opozove svoju uvredljivu tvrdnju. Na kraju smatram da bi već bio zadnji čas da u današnje ozbiljno vrijeme prestanu neozbiljna i neodgovorna zadirkivanja na račun Crkve i crkvenih lica.«

ČITAOCI PROTESTIRAJU

Razobličite laž o Ivanu Merzu

Glas Koncila od 1. listopada donosi izjavu Postulature za beatifikaciju dra Ivana Merza. Povod toj izjavi je pisanje dnevnih novina u kojima se dra Ivana Merza naziva »ustaškim glavešinom« i »začetnikom i pobornikom ustaškog pokreta«. Da bi se potkrijepila istina o dru Ivanu Merzu, potrebno je prije razobličiti laž koja se podmeće. Ivan Merz je umro prije »začetka ustaškog pokreta«, te prema tome nikako nije mogao biti njegov »začetnik«. Naime, ustaški pokret se začeо utrobi monarhofašističke diktature kralja Aleksandra, koja je uvjetovala bijeg u inozemstvo jednog dijela hrvatskih nacionalista, koje su kasnije Hitler i Mussolini fašizirali, upotrijebivši ih kao sredstvo za ostvarenje svojih pakljenih ciljeva. Dovoditi ustaštvu u vezu s drom Ivanom Merzom znači svjesno zaobilaziti uzroke koji su doveli do izopćenja svijesti kod jednog dijela pripadnika hrvatskog naroda. No, izgleda da je nekome stalo do toga da se ustaštvu proglaši kao kronična bolest hrvatskoga naroda od koje se on ne može izlječiti. Naravno, da će oni, koji bđiju da se ova opaka bolest ne pretvoriti u epidemiju, reći da oni nikad nisu tvrdili da od ustaške zaraze boluje hrvatski narod, koji je uzevši u cijelini, »progresivno« usmjeren, nego da ta ustaška zaraza zahvaća samo pojedince. Međutim, nevolja je

u tome da se nikad ne zna tko će među te pojedince biti svrstan, jer se — kako vidimo — kod tog svrstavanja ne uzima u obzir ponašanje »potencijalnih ozloglašenika«, nego potreba trenutka neke tajnovite sile. Kad ne bi bilo tako, onda bi dr. Ivan Merz bio proglašen »ustaškim glavešinom« prije četrdeset godina, kad su te glavešine odsjecale glave nevinih ljudi, a ne danas kad hrvatski katolici očekuju proglašenje dra Ivana Merza za svoga blaženika. Ne izgleda li, da netko želi uvjeravati svijet, kako je rečena zaraza među nama Hrvatima omasovljena, jer — eto — oni se hoće čak pred svojim oltarima klanjati »ustaškim glavešinama«? Sve je ovo koliko i čudna, toliko i opaka igra, koja bi već jednom u interesu bratstva i jedinstva trebala prestati!

S. V. Split (Glas Koncila, br. 21, X. 1981, str. 2)

Iskorijenjeni naraštaj

Stravično neznanje novih naraštaja o našoj najbližoj narodnoj i crkvenoj prošlosti omogućuje klevetanje poput nedavnog proglašenja dra Ivana Merza »ustaškim glavešinom« i »ideologom križarstva«. Budimo iskreni, pa priznajmo da je tome uvelike kriv i poslijerat-

ni katolički tisak koji doista nije omogućio čitateljima da upoznaju povijest Crkve u Hrvata između dva rata. Mnogi vjeroučitelji misle da će mlade naučiti vjerovati u Boga, a da ne moraju u njima utvrđivati povjerenje u konkretnu Crkvu, u određene crkvene djelatnike. Zar nije očito kako je to pogrešan stav? Eto, bilo je moguće u tolikim novinama proglašiti Merza začetnikom onih oružanih skupina koje su se pod imenom »križari« poslje rata opirale novoj vlasti. Bilo je to moguće, jer golemo

mnoštvo ovdašnjih mlađih katolika, da o drugima i ne govorimo, uopće ne zna što je to bio križarski pokret u sklopu Katoličke akcije. Posljednji je trenutak sustavno i istinito poučiti sadašnje naraštaje o toj našoj povijesti. Inače ostajemo iskorijenjeni, iščupani, prepusteni klevetama kao pljeva vjetru.

B. S. (Glas Koncila,
br. 21, 25. X. 1981, str. 2)

»POLITIČKI PROGRAM« IVANA MERZA

Osvrt na članak »Politički mozaik dra Ivana Merza« iz Starta

U časopisu Start br. 336, od 5. XII. 1981, str. 31—33 objavljen je članak pod naslovom »Politički mozaik dra Ivana Merza« od Luke Labrovića. Povod članku bila je činjenica što se na poznatom mozaiku u crkvi sv. Mihaela u Stražemantu među velikanima iz hrvatske kršćanske prošlosti uz lik zagrebačkog nadbiskupa Kardinala Alojzija Stepinca našao i lik sluge Božjega Ivana Merza. U članku autor obraduje osobu Ivana Merza u širem kontekstu Katoličke akcije, njezina nastanka i razvoja. Članak iznenaduje netočnostima, dezinformacijama, iskrivljenim i neistinitim prikazivanjem povijesnih činjenica. Postavlja se pitanje da li jedan polemički, neargumentirani članak, pamfletističkog karaktera iz jedne pornografske revije uopće zasluzuje da se na njega osvrćemo? Radi osobe sluge Božjega Ivana Merza kojem se ponovno pokušava podmetnuti ono što ne stoji i time dovesti u zabludu nedovoljno informirane čitaocu, to ovaj puta moramo učiniti.

Suglasnost s temeljnom tezom
L. Labrovića

Odmah na početku moramo ustvrditi slijedeće: potpuno se **slažemo** s temeljnom tezom autora članka (a s time će se složiti svatko tko god poznaje osobu i život dra Ivana Merza), da je za naše društvo neprihvatljiv »politički program« Ivana Merza. Dodajemo: ne samo za naše društvo, nego za Crkvu i za svakog kršćanina! Zašto? Jednostavno: ono što ne postoji, ne može se niti prihvati, o onom ćega nema, ne može se ni pisati ni govoriti. Osim ako netko pokušava izmišljati i praviti konstrukcije bez temelja. Ali onda izlazimo iz područja istine i povijesnih činjenica i ulazimo u svijet fantazije. Zato je za svakoga poštenog čovjeka, bio on vjernik ili nevjernik, još neprihvatljiviji svaki pokušaj da se (računajući na tuđu nedovoljnu informiranost) imputira Ivanu Merzu nekakav »politički program« za koji autor članka na koncu ne donosi niti jedan uvjerljiv argument. Nije ga niti mogao donijeti, jer ga nema, budući da je povjesna istina o Ivanu Merzu sasvim drugačija.

Osim toga zar bi bilo moguće tadašnjem zagrebačkom nadbiskupu Franji Seperu prije 23 godine (1958) — a bilo je to svega 13 godina nakon rata — javno otvoriti proces za proglašenje blaženim jednom čovjeku koji bi imao nekakav »neprihvatljiv politički program«, a da u tom međuvremenu nitko od onih koji bi bili tangirani takvim »programom« ne bi ni slovca napisao protiv, niti na bilo koji drugi način reagirao.

Pokušaji konstruiranja nekakvog »političkog programa« Ivana Merza ne samo da su uzaludni i naivni, nego pokazuju veliko nepoznavanje osobe i ideja Ivana Merza. Ako je itko kod nas imao tako jasne pojmove i izgrađene stavove o odnosu vjere i politike, onda je to bio upravo Merz. Ako je u svojim brojnim spisima, koji su svi gotovo isključivo religioznog karaktera, i dotaknuto problema politike, onda je iznio samo ono što je službeno crkveno učiteljstvo o tome držalo. I ništa više! Dapače, jedan dio katolika koji su imali drugačija mišljenja o tom problemu nije se s njime u tom slagao, ali je on stajao čvrsto na stavovima crkvenog učiteljstva.

Desni dio mozaika u crkvi sv. Mihaela u Stražemaru na kojem su prikazani hrvatski duhovni velikani. U sredini Ivan Merz (s očalima).

»Argumenti« za Merčev politički program

Kao dokaze za svoju tezu o Merčevom »političkom programu« Labrović navodi citate iz dva Merčeva članka koji nisu citirani u potpunosti, što otežava da se provjeri ispravnost citata i da se vidi što je još Merz pisao u tim člancima.

1. »Crkva ne daje samo načela (ideologiju) Katoličkom pokretu i cijelom katoličkom životu, već ona u taj Katolički pokret i život ulazi sa svom snagom svoje kraljevske vlasti ...«

2. »Što je, napokon, politika? Ona je znanost o dobrom upravljanju države. Svaka po-

litička stranka tvrdi da bi ona znala bolje upravljati državom negoli koja druga. Mi katolici imamo čista i jasnja načela o tome i znamo da svaka stranka, koja na primjer ne priznaje slobodu i neovisnost Crkve, ili ne priznaje prirodno éudoređe, kao npr. svetost obitelji, nerazrješivost braka, vjerski odgoj djece, nedjeljni počinak, da ta stranka ne valja Katolici moraju, prema tome, potpomagati onu stranku ili one stranke, ako ih ima više, koje stoje na kršćanskim temeljima ...«

Prvi je citat iz članka »Vlast Crkve« (Vrhbosna, be. 4 i 5, 1927, str. 76). Merz tvrdi da Crkva ima kompetenciju nad svakom inicijativom, akcijama i organizacijama, kao i pokretima koji sebe smatraju i nazivaju katoličkim, konkretno nad Katoličkim pokretom, koji je osnovavao krčki biskup Antun Mahnić. Merz se poziva na konstituciju I. Vatikanskog sabora »Pastor aeternus« i na činjenicu da je Krist povjedio Crkvi svoju trostruku službu: učiteljsku, svećeničku i pastirsку. Merz je napisao ovaj članak potaknut činjenicom, što su se u Katoličkom pokretu nalazile osobe i mišljenja koja su osporavala hijerarhiji da se mijesha u djelovanje katoličkog laikata, tj. da katolici kao katolici mogu djelovati neovisno o crkvenoj hijerarhiji. To je jedno mišljenje koje neće odobriti sigurno niti jedan biskup, a ni svećenik. Ako netko želi djelovati katolički, onda mora poštivati konstitutivni element »biti katolik«, a to je jedinstvo s hijerarhijom, tj. s onima koje je Krist postavio da upravljaju Crkvom i bez kojih Crkva nije Katolička Crkva. To su Papa i biskupi kao nasljednici Petra i apostola.

Drugi »argument« za Labrovića bio je citat iz Merčeva članka »Katolici i politika« (kojemu autor ne navodi gdje i kada je objavljen). (Nalazi se u *Nedjelji*, br. 17, 1924, str. 1—2). Merz tvrdi da katolici trebaju potpomagati onu stranku ili one stranke, koje stoje na kršćanskim temeljima i zalažu se za kršćanska načela u svojem programu. Merz je pred očima imao tadašnje društvo i političko uređenje višepartijskog sistema. Sto je u tom kontekstu normalnije, nego da se katolici opredijele za onu stranku, koja će štititi njihova prava i poštivati kršćanska načela u svome programu i djelovanju?! Na koncu opet ništa novo nije Merz rekao, nego samo ponovio ono što je **uvijek bilo crkveno moralno** učenje.

I sad se pitamo: zar se ova dva citata iz Merčevih članaka, u kojima Merz ponavlja samo ono što Crkva oduvijek misli i govori, mogu smatrati tezama Merčevog »političkog programa«?! Autor je ipak mogao znati da čitatelji (pa makar se radilo i o pornografskoj reviji) ipak nisu toliko plitki i naivni, a da bi ih ovakvo »dokazivanje« moglo uvjeriti u nešto što bi netko htio kod Merza proizvoljno iskonstruirati.

Pad kad smo već kod Merčevog članka »Katolici i politika« navedimo još koji citat, a što autor nije našao potrebnim citirati, jer se očito ne uklapa u njegovu »viziju« onoga, što bi kod Merza htio svakako iskonstruirati. Tamo gdje autor prestaje navoditi iz članka »Katolici i politika«, Merz ovako nastavlja:

»Sve te navedene stvari spadaju u vjeru i čudorede (sloboda i neovisnost Crkve, svest obitelji, nerazrješivost braka, vjerski odgoj djece, nedjeljni počinak — op. ur), a za ovo se mora brinuti Crkva. Evo ukoliko se Crkva bavi politikom.

Ali evo ukoliko se ona ne bavi politikom: Njoj je svejedno, bila monarhija ili republika, bilo petnaest ministarstava ili samo tri, gradile se željeznice ili parobrodi. To se sve tiče vremenitog blagostanja, a Gospodin je Bog to stavio u djelokrug države. Ovakva se pitanja uobičnom životu nazivaju imenom »politike«. I sada nam je je jasno zašto Crkva uvijek tvrdi da je izvan politike i političkih stranaka.«

Tko želi imati još bolji uvid u Merčevu misao, može najvažnije dijelove spomenutih članaka naći u knjizi odabranih tekstova Ivana Merza »Put k suncu« (Zagreb, 1978, str. 99—105).

Ne samo ovi Merčevi članci, nego još više njegovo djelovanje u okviru Hrvatskog orlovskega saveza, demantiraju Labrovićevu tezu o nekakvom njegovu »političkom programu«. Općenito je poznato, a postoje i brojni dokumenti, da se Merz od početka borio za depolitizaciju Hrvatskog orlovskega saveza, kojeg je postavio na principe nepolitičke Katoličke akcije Pape Pija XI. I upravo zbog toga došao je Merz u »samo žarište katoličkog pokreta« kako ispravno primjećuje Labrović, tj. baš zato jer nije imao »politički program«, odnosno jer nije prihvaćao političku orijentaciju određenog dijela katolika. On nije dopuštao da se katolicima koji su bili u katoličkim organi-

zacijama službeno nameće program jedne političke stranke, konkretno Hrvatske pučke stranke, makar je ona bila katoličkog nadahnuća, vođena od seniora Katoličkog pokreta. I da budemo još konkretniji, bio je se da Hrvatski orlovske savez ne postane podmladak Hrvatske pučke stranke, nego da zadrži svoju čistu religiozno-crkvenu orientaciju na principima Katoličke akcije, a koja je imala za cilj suradivati s hijerarhijom u apostolatu Crkve tj. u spašavanju i posvećivanju duša, poštujući pri tome slobodu da se svatko opredijeli za onu stranku, koju po svojoj kršćanskoj svjesti može pomagati ili za nju glasati.

Prikazivanje Katoličke akcije kako ga iznosi L. Labrović u svome članku zaslужivalo bi poseban osvrт jer su tu iznesene mnoge neispravne tvrdnje. Ukoliko netko želi dobiti ispravne informacije o Katoličkoj akciji, sigurno ih neće traziti u *Startu*, nego tamo gdje se one mogu dobiti. Za sada o Katoličkoj akciji recimo samo ovo. Ukoliko nekome nešto znači Drugi vatikanski koncil, a činjenica je da i u društvenom tisku češće susrećemo citate koncilskih dokumenata, onda treba znati da Koncil izričito spominje i hvali Katoličku akciju kao pokret koji je donio obilne plodove za Kristovo Kraljevstvo i koju su pape i mnogobrojni biskupi s pravom preporučivali i promicали. »Koncil preporučuje ovakve organizacije koje u mnogim zemljama zaista odgovaraju potrebama apostolata Crkve« (Dekret o apostolatu laika, br. 20).

Još neke neistine

Nemoguće je ovdje osvrnuti se na sve što Labrović u svom članku krivo prikazuje. Upozorit ćemo samo na glavne neistine.

Dr. Ivan Protulipac, predsjednik Hrvatskog orlovskega saveza i kasnije Velikog križarskog bratstva, nikad nije bio član ustaškog pokreta, a pogotovo nije bio »visoki ustашki funkcijonер« kako tvrdi Labrović. Stoviše on, je od ustашkih vlasti bio zatvoren mjesec dana. Ubijen je u Trstu u siječnju 1946. gdje mu se danas nalazi grob.

Franjo Kralik nikad nije bio »jezuit«, kako to navodi autor, nego svećenik Vrhbosanske nadbiskupije i urednik *Katoličkog tjednika*.

Da su Katolička akcija i križari bili jedan od kamena temeljaca NDH od 1941—

—1945. demantirao je dr. Lav Znidarčić još živi posljednji predsjednik Velikog križarskog bratstva u *Glasu Koncila*, br. 25, 1981, str. 4.

Ima li smisla osvrtati se na pamfletističke citate protiv isusovaca koji su puni neke iracionalne mržnje bez navođenja i jednog argumenta za ono što bi autor htio dokazati? Jesu li isusovci krivi zato što su otvarali gimnazije po našim gradovima, što su osnovali Hrvatsko sveučilište (što im je i javno priznato kad se slavila 1969. 300. godišnjica njegova postojanja), što su dali pisca prve hrvatske gramatike, Bartola

Kašica, što su dali jednog Rudera Boškovića, itd, itd?!?! Tko želi na koncu dozнати što su Isusovci značili za hrvatski narod može si pročitati prvi svezak »Isusovci i hrvatski narod« od M. Vanina, DI. (Druga dva sveska su u pripremi.)

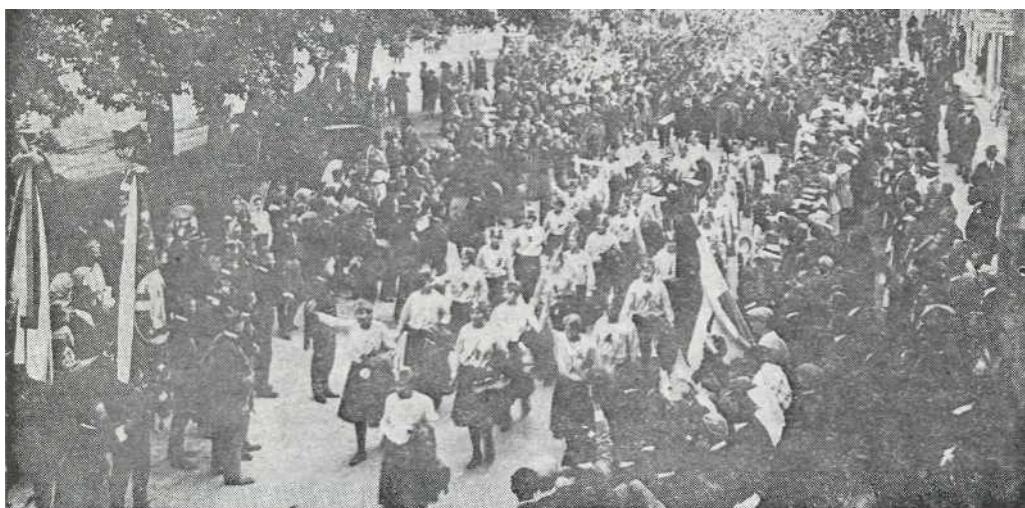
Stvarno nema smisla upuštati se u polemiku s jednim autorom koji ne želi vidijeti istinu kakva jest, nego takvu kakvu bi on htio.

Zato i ne čudi činjenica da je jedan ovakav članak mogao naći mesta samo u jednom pornografskom časopisu.

B. Nagy

ŠTO JE BILO HRVATSKO ORLOVSTVO?

Nakon događaja u vezi s mozaikom u crkvi sv. Mihovila u Stražemanu spominjala se u dnevnom tisku uz ime Ivana Merza i orlovska organizacija. Kako o Merzu, tako i o toj katoličkoj organizaciji u kojoj je Merz bio aktivno angažiran, izrečeno je dosta neistinitih tvrdnji. Da bi barem čitatelji ovoga Glasila i Ivanovi štovatelji dobili ispravne informacije o toj katoličkoj organizaciji, zamolili smo dra Slavka Surića, koji je bio njezin član, da nam napiše članak o hrvatskom orlovstvu.

Orlovi i orliće za vrijeme jedne od svečanih proslava stupaju ulicama Zagreba

Iz života dra Ivana Merza znamo da je radio i živio za Orlovstvo i da je na samrti svoj život žrtvovao za hrvatsko Orlovstvo. Danas je još malo živih tadašnjih orlova, pa se gotovo zaboravilo kakva je to bila organizacija te što je i kako je radila.

Najbolje je odgovoriti riječima Svetoga Oca Pija XI. iz govora hrvatskim orlovima 1925. prigodom hodočašća za Svetu godinu što ga je u Rim doveo Merz: »Orlovi, Vaše je ime divno i genijalno. Vaša je zadaća da budete vjerni prema domovini i prema obi-

telji, prema Crkvi i prema vjeri katoličkoj«. Tim -riječima sažeо je Sveti Otac sav program hrvatskih orlova.

Dr. Ivo Protulipac, predsjednik orlovske organizacije u svojoj knjižici *Hrvatsko Orlovstvo* (Zagreb, 1926, str. 9) rekao je: »Orao je katolička, prosvjetna i tjelovježbenog uzgojna narodna omladinska organizacija, koja posebnim sredstvima obrazuje narodnu omladinu, tako da stvori kršćanski uzgojen, duševno i tjelesno zdrav, naobražen i organiziran narod«.

Bila je to katolička organizacija, javnog isповijedanja vjere i osjećaja s Crkvom, postavljena na temelje papinske Katoličke akcije, organizacija reda i discipline, jednom riječju novi rod, suvremeno katoličko pokoljenje, oduševljeni sinovi svoga hrvatskog naroda. Orao je išao u prvom redu za tim da svojim članovima dade kršćanski pogled na život i svijet, da im odgoji um, srce i volju kršćanskom prosvjetom, povijesku svoga naroda, tjelovježbom i duhovnim sredstvima što ih dobiva od Crkve.

Orlovstvo je u prvi plan svoga rada i odgoja stavljalo duhovnost, a tjelovježba je bila od drugotne važnosti. Tjelovježbom se odgajala volja, disciplina i red, okretnost, sabranost, smisao za skupnost i zajednicu, učvršćivala se srčanost i odgajala svijest. Prosvjetni rad širio je pogled na svijet i pripravljao buduće gradane svoje domovine.

Program orloya krasno je izražen orlovskim geslom: »Žrtva — Euharistija — Apostolat«. Uzor i zaštitnik orlova bio je sv. Ivan, apostol i evanđelist.

Kako je nastalo i raslo Orlovstvo?

Orlovstvo je nastalo na prekretnici ovo- ga stoljeća u Čehoslovačkoj, nasuprot li- beralnom i protuckrvenom duhu sokolstva. Odatile je prešlo u Sloveniju gdje se lijepo razvijalo. U Hrvatskoj je krčki biskup Anton Mahnić pokrenuo Katolički pokret koji se osobito razvio među đaštvom. Ali Prvi svjetski rat sve je pomeo i zbrisao. Poslije rata odmah se pristupilo obnovi ka- toličkih organizacija, te se Mahnićev Katolički pokret ubrzo proširio u sve manife- stacije onodobnoga javnog života i u prvom redu organizirao je omladinu. U tim omladinskim organizacijama osnivaju se posebni gimnastički odsjeci koji se bave tjelo-

vježbom, po uzoru na orlovska društva u Sloveniji. Najizrazitiji su đački odsjeci u Senju i omladinsko društvo »Kačić« u Zagrebu, ali su još bez orlovskega imena. Ljeti 1920. slovenski orlovi priredili su svoj tabor, odnosno slet u Mariboru, na kojem je sudjelovalo i 5.000 mladih Hrvata. To je bio izvor iz kojeg je proključalo Orlovstvo u Hrvatskoj. U Zagrebu se osniva Sa- vez gimnastičkih odsjeka i učlanjuje se u Slovensku orlovsu svezu, a 23. listopada 1921. pretvara se u Orlovske podsavez. Gimnastički odsjeci mijenjaju ime u orlovske odsjeke, koji preuzimaju malo-pomalo sav odgojno prosvjetni rad uz tjelovježbu u prvom redu. Već na početku ideološki se počinju razlikovati od slovenskog i čeho- slovačkog orlovstva, koje je bilo ondje laička a ne crkvena organizacija i u vjersko-čudorednom odgoju svojih članova djelovalo je tamo neovisno o crkvenom autori- tetu.

Uz Orlovske podsavez postoje đačka sre- dišnjica — Jugoslavenska đačka liga i Hrvatski katolički omladinski savez. Čla- novi su dakle isti i rade na dva kolosijeka, a u središnjicama rade isti ljudi. Sve se više uviđa da se snage moraju ujediniti u samo jednoj organizaciji. 1923. osniva se pripremni odbor za ujedinjenje organiza- cija i osnutak Hrvatskog orlovskega saveza. U tom su odboru dr. Ivan Merz, koji je bio predsjednik Hrvatskog laičkog omladinskog saveza, dr. Ivo Protulipac i o. Bruno Foretić kao duhovnik Hrvatskog katoličkog omladinskog saveza. Vode se pregovori s Orlovsom svezom u Ljubljani o preori- entaciji orlovstva prema crkvenosti i crkvenom autoritetu, no bez uspjeha. I onda se Orlovstvo u Hrvatskoj osamosta- ljuje. 16. prosinca 1923. osniva se Hrvatski orlovske savez (HOS) kojemu predsjednik postaje dr. I. Protulipac, a Merz tajnik i potpredsjednik. HOS odmah predlaže za- grebačkom nadbiskupu pravila na odobre- nje i među ostalim kaže: »... Nastojali smo da ova pravila dadu našem mladom orlov- stvu biljeg elitne katoličke organizacije i zato se u njima ističe želja naše omladine da bude u što tjesnijoj vezi i pod vodstvom episkopata«. Biskupska konferencija 29. si- ječnja 1924. odobrava pravila HOS-a i u posebnoj poslanici orlovima kaže: »Kato- lički episkopat pozdravlja HOS kao orga- nizaciju cjelokupne hrvatske katoličke

Orlovi na Međunarodnom omladinskom hodocašću u Rimu prigodom Svetе Godine 1925.
Ivan Merz prvi desno.

omladine, koja želi pod vrhovnim direktivama svete Crkve da vodi brigu oko ispravnog odgoja hrvatske katoličke omladine po Kristovim načelima . . . Katolički episkopat od sveg srca blagoslovio HOS i sav njegov radni program koji je izrečen u njegovoj divnoj lozinci: Zrtva-Euharistija-Apostolat . .«

Dakle Orlovstvo se odmah s početka uključilo u rad po načelima Katoličke akcije kako ih je izložio Sveti Otac Pio XI. u svojoj enciklici *Ubi arcana Dei*, 22. prosinca 1922.

Sto se radilo u orlovskoj organizaciji?

Sad više ništa nije moglo spriječiti širenje orlovstva, ni smetnje državnih vlasti, osobito daštva, ni borbe za učvršćenje i neovisnost, ni bilo kakve prepreke neprijatelja vjere i Crkve. Silan polet i idealizam ovlađao je mladim dušama. Nikakva žrtva nije bila teška, a mjeseca obvezatna zajednička sveta pričest pribavljala im je u njihovoј okolini veliko poštovanje i ljubav. Treba znati da je u onim vremenima bila rijetkost da bi tko išao na sakramente više puta negoli je tražila Crkva od svojih vjernika, tj. jednom godišnje. Apostolat su provodili i riječju i djelom, i u sva-

kom pogledu bili na pomoć svojim duhovnicima i župnicima, te bili pioniri u lituirjskoj obnovi.

Orlovsko društvo sastajalo bi se svaki dan, a jednom tjedno na prosvjetni sastanak, na kojem bi se održalo kakvo predavanje ili bi se pročitalo predavanje dobiteno iz centrale HOS-a. O tome bi se diskutiralo i onda razgovaralo o svim problemima vjerskog i društvenog života.

Izvodile su se gimnastičke vježbe, uvježbavalo sviranje i pjevanje, igrokazi, vježbe za nastupe, akademije, sletove itd. Duhovnik se brinuo za duhovni odgoj, a svi zajedno za prosvjetni i kulturni rad, te tjelovježbu. Sastanci i vježbe održavali su se na raznim mjestima: po župnim uredima, samostanskim dvoranama, hrvatskim čitaonicama, a bilo ih je podosta koji su se mogli sastajati samo u kući kojega člana ili pod vedrim nebom. Orlovskim radom bilo je obuhvaćeno gotovo sve slobodno vrijeme orla.

Orlovska je organizacija u punom cvatu brojila desetak limenih glazbi, tridesetak tamburaških zborova, mnogo pjevačkih zborova, a recitacijama i kazališnim amateurstvom bavila su se gotovo sva društva. Svako je društvo imalo svoju zastavu, a njih pedesetak i najosnovnije gimnastičke sprave, kao ruče i preču. Svi su se obvezatno morali baviti atletikom i vježbati jednostavne i skupinske vježbe. Za svečane zgrade, povorke i sletove orlovi su imali svoju posebnu odoru, a tamo gdje se nosila narodna nošnja, ona je imala prednost.

Priredjivane su razne vrste priredaba i zabava, a nadasve gimnastički nastupi u mjestu na zborovima ili na sletovima, te tečajevi i duhovne vježbe.

Orlovstvo se organizacijski sastojalo od društava Hrvatski katolički orao učlanjenih u orlovska okružja, koja su se uglavnom nalazila u središnjem biskupiju, a okružja u Hrvatskom orlovskom savezu. HOS se brinuo za sav rad i organizaciju, slao sve potrebne upute i direktive, organizirao tečajeve i sletove (jednim dijelom to su činila i okružja), slao mjesecna predavanja iz raznih područja, a naročito iz povijesti, zemljopisa, socijalnih pitanja itd. Imao je i svoj tisak, prema tome kako je zahtijevao organizacijski rad i prilike. Bili su »Organizacijski vjesnik«, mjesecnik

»Orlovska straža« (što je bilo glasilo organizacije koje je morao primati svaki član), te za intelektualne krugove »Orlovska misao« koja je izlazila kvartalno. Svake godine bio je tiskan Džepni kalendar, vrlo lijepo uređivan, s raznovrsnim korisnim sadžajem i podacima. Uz to priručne knjige: *Zlatna knjiga* za duhovnu izgradnju orla, *Poslovnik* za organizacijski rad, *Vježbovnik* za tjelovježbu i *Hrvatsko Orlovstvo*, povjesni i idejni pregled organizacije.

Organizacijska struktura i disciplina bila je u svakom pogledu uzorna. HOS je sve vodio, slao delegate i prednjake društвима da ih poučavaju u radu i tjelovježbi, da drže predavanja i tečajeve, slao pismene materijale i predavanja za vježbe, vodio dopisivanje s društвимa i pojedincima, s okružjima, biskupskim ordinarijatima itd. Sve je to iziskivalo velika materijalna ulaganja, a članarina članova bila je prilično mala, jer se od omladine nije moglo više ni očekivati, pogotovo jer su i sama društva za svoje potrebe trebala veliku sredstva koja su dijelom sami žrtvovali, a dijelom izmolili od prijatelja orlovstva. HOS je sve znao namaknuti i podmiriti, a uz to je morao plaćati i četiri kancelarijska službenika, da bi se administrativni dio posla mogao bez smetnje i ažurno obavljati.

Koliko je bilo rada, truda, energije, idealizma i žrtve kod pojedinih orlova i njihovih društava, upravo zadihvaju. To još više zadihvaju kod članova u centralama, kako u okružjima tako i u samom HOS-u. Sve su to vodili radili mahom mladi studenti (Zudenigo, Čerovac, Vladarski, Kohler, Matić, Dugački, Žanko) i tek osposobljeni mladi radnici (Kresnik, Malinar, Rusan, Horvat, Dušak) ili poneki istom diplomirani

akademиčar kao dr. Protulipac, dr. Merz i dr Cepulić. Ova trojica su znala duboko zagrabit u svoj džep da podmire troškove što bi nastali u HOS-u.

Katolici su u hrvatskom narodu vrlo lijepo primili orlove, pomagali im i rado prisustvovali njihovim manifestacijama i sletovima a posebno prigodom proslava Papina dana što su ga orlovi uveli i popularizirali. Orlovske pozdrav »Bog živi« odjevikao je po svim hrvatskim krajevima. Crkva, a osobito pojedini biskupi, s oduševljenjem i blagoslovom su pratili orlovske rad i napredak. Mnogi orlovi, osobito đaci, odlazili su u sjemeništa i samostane. Cak je nekoliko studenata prekinulo studij da bi ga nastavili u bogoslovijama, te su neki od njih poslije postigli ugled i visok položaj u Crkvi. Od njih su još živi: đakovački kanonik Sverer, o. Jäger DI, saraevski bogoslovni profesori dr. Römer i dr. Draganović.

Paralelno s orlovima djelovala je i ženska grana orlovskega pokreta Hrvatska katolička orlića sa centralom kojoj je bio naziv Sveza hrvatskih orlića (SHO), radeći posve samostalno ali s istim programom i istim idealima. Njima je za zaštitnicu dr. Merz predložio sv. Ivanu Aršku.

Orlovske rod snažno je zamahnuo svojim krilima, ali ga je ubrzo slomila beogradska diktatura od 6. I. 1929. koja je sve gimnastičke organizacije htjela ujediniti u Jug-Sokol. Orlovstvo je tada brojilo oko 300 organizacija sa preko 30.000 članova i naraštajaca. Orlovstvo je prestalo postojati u jesen 1929, no ubrzo su ga nadomjestili i naslijedili križari s istim ciljem i idealima, ali bez tjelovježbe.

Dr Slavko Šarifc

Proslave

84. OBLJETNICA ROĐENJA

Okrugli stol o radu katoličkog laikata

Uoči godišnjice rođenja Ivana Merza 15. XII. 1980. katehetski centar Bazilike Srca Isusova organizirao je okrugli stol s temom »Život i rad katoličkog laikata između dva rata u Hrvatskoj«. U okruglom stolu sudjelovali su predstavnici laikata iz toga vremena: prof. Mara Čović, prof. Đurdica Vitković, dr. Slavko Sarić, dr. Lav Znidarčić i prof. Slavko Tomecalj. Studenti i vjernici koji pohađaju Baziliku Srca Isusova pratili su izlaganje sudionika s velikim zanimanjem, jer o mnogim stvarima iz života i rada katoličkog laikata većinu jedva da je bila ispravno informirana. Donosimo ovdje kratki sadržaj izlaganja pojedinih sugovornika.

Prof. MARA ČOVIĆ govorila je o radu ženske grane Katoličke akcije za mladež, orličko-križarskoj organizaciji. Dok je postojala, orlovska organizacija se nije bavila samo gimnastikom, kako se to koji puta krivo ističe. Bitan je bio vjersko-odgojni i kulturni rad. Taj je rad članove organizacije međusobno povezivao u jedno veliko prijateljsko bratstvo. Bili su usko povezani međusobno, više nego danas. »Kad se danas susretнемo u nekom selu s kojom bivšom članicom, a to su danas sve već žene, majke i bake, nađemo odmah zajednički jezik, kao da smo se jučer rastale. Uspostavi se odmah jednu bliskost, intimnost, srdačan kontakt. Na svima nama ostavio je duboki trag golemi odgojni utjecaj jakih ličnosti Ivana Merza i Marice Stanković.« Premda je orlovska, i kasnije križarska organizacija bila vrlo raširena, gotovo u svakom pa i najmanjem mjestu, ipak nije išlo sve glatko. S mnogim su se poteškoćama mlađi morali susretati. Već samo ukinuće orlovske organizacije 1929. šestojanuarskom diktaturom govorio o tome kakve su bile prilike. Bilo je šikaniranja od strane nastavnika u školama, pa od strane policije. Cesto se događalo da su priredbe organizacije bile zabranjene od policije. Cesto je priredba legalno bila prijavljena, publika već sakupljena i odjednom bi se pojavila policija i sve rastjerala. Događalo se da se i od strane roditelja i okoline nije uvijek gledalo sa simpatijama na organizaciju i njezin rad. No pravi kršćanin mora uvijek biti svjestan da ne može u svemu biti kao ostali, mora biti uvijek mali upitnik za svoju okolinu, jer premda živimo u svijetu, nismo od svijeta.

Dr. SLAVKO ŠARIC govorio je općenito o nastanku i razvoju Katoličkog pokreta koji je započeo biskup Mahnić, te o njegovoj pozadini, jozefinizmu i liberalizmu koji je imao svoj utjecaj i na kler. Stoga su mlađi laici katolići u želji da konkretno nešto učine za vjeru i narod rado pristupali Katoličkom po-

kretu koji se nadahnjivao u prvom redu na dokumentima i smjernicama koje su davali crkvena hijerarhija i Rim. Spomenuo je također i Marijanske kongregacije koje su također bile pod udarom tadašnjeg ministra prosvjetе S. Pribičevića, koji ih je htio dokinuti. Marijine kongregacije bile su udruženja koja su promicala duhovni život članova.

Prof. SLAVKO TOMECALJ govorio je o svojim uspomenama na život u organizaciji. Već sa sedam godina postao je član orlovske organizacije. Bio je najmlađi brat, pa je u radu slijedio svoju braću koji su bili vrlo aktivni u orlovstvu. »Svatko, tko je barem neko vrijeme proveo u našoj organizaciji, dobio je stvarno duhovni kapital koji se ne može ni zaboraviti ni izgubiti. Ono što je posebno važno bilo među nama, to je bilo prijateljstvo u pravom smislu riječi koje traje i danas. I ostali smo vjerni principima koje smo dobili, kao i onda kad smo bili mlađi dečki.«

Prof. MARA ČOVIĆ naglasila je kako je pripadnost organizaciji tražila određene žrtve. Na primjer, postojali su dosta veliki zahtjevi u pogledu mode. Neke djevojke to nisu mogle prihvati i odlazile su. Prema tadašnjem običaju, koji je bio opće prihvaćen i u građanskom životu, postojala je separacija između mladića i djevojaka. Upravo kroz te zahtjeve organizacija je odgojila jednu elitu djevojaka, kasnije majki, redovnica, javnih radnica koje su zauzele važne uloge u javnom i privatnom životu našega naroda.

Dr. LAV ZNIDARČIĆ govorio je o geslu orlovsко-križarske organizacije koje je dao prilikom osnivanja Hrvatskog orlovskog saveza 1923. sam Ivan Merz: ZRTVA-EUHARISTIJA-APOSTOLAT. Nije se moglo biti pravi član, ako nisi bio spremjan na žrtvu, ako tu žrtvu ne prakticiraš. Ne samo da ćeš vikati »Ajde žrtvovati!«, pa »Nek se drugi žrtvuju!«, nego ti tu žrtvu pokaži sam na razne načine. Onda pravilo: život po euharistiji. Danas se

to ne čini ništa posebnim kad toliki vjernici idu na pričest. Ali u ono je doba bilo čudo kad se vidjelo kako mladi momci i djevojke idu svaki mjesec na pričest. To je za obične vjernike po selima i gradovima bilo nešto neobično. Taj se euharistijski duh i te kako naglašavao i isticao. Onda treći dio gesla: apostolat. Stalo se na stajalište: ne možeš biti neaktivnan, pasivan, ne možeš sam za sebe raditi, sam za sebe živjeti, spašavati samo svoju dušu. Moras spasiti dušu bližnjega, moras se za nju pobrinuti, ali tako da najprije ti sam budeš kako treba. A vidovi apostolata bili su najrazličitije. Nije organizacija bila sama sebi svrhom, nego je bila sredstvo za apostolski rad. Sama je organizacija bila jedna velika bratska zajednica i to je bratstvo bilo trajno. Kad se susretnemo nakon deset, dvadeset, trideset godina, kao da smo jučer izašli iz društvenih prostorija! Ima nešto što je u toj generaciji stvorilo trajne vrijednosti, a one su dokaz valjanosti, korisnosti i uspjeha organizacije kojoj smo pripadali.

Na pitanje iz publike koji je razlog da se o križarima više ne govorи, da se prešućuje i osporava sve ono vrijedno što su stvorili u okviru života Crkve u Hrvata, odgovorio je dr. Znidarčić:

Križarska se organizacija za vrijeme rata nije ogriješila o osnovna načela ljudskog morala. U to vrijeme smo i u štampi i na sastancima posebno isticali kršćansku ljubav prema svima. Bio je to realni odgovor na mržnju koja je sa svih strana harala.

Nakon rata organizacija je prestala djelovati odlukom crkvenih, a ne građanskih, vlasti.

Križari su kao tako bili čak i posebno pozivani da sudjeluju na prvim izborima, što nije slučaj s pripadnicima drugih omladinskih organizacija iz vremena rata.

Prof. MARA ČOVIĆ naglasila je činjenicu da onaj, tko ima svoj jasan cilj i karakter i ne obazire se previše na one oko sebe, tko ima svoj ideal prema kome se formira, uvijek nekako iskače u svojoj sredini i zbog toga nije baš previše simpatičan za sve. Ako ne plivaš istom strujom kao drugi, nisi baš privlačan, dogodi se da drugima smetaš i s tim se mora računati.

Potom su prisutni iznosili svoja sjećanja na slugu Božjeg Ivana Merza, a troje od njih ga je osobno poznavalo i s njime kontaktiralo.

Prof. S. TOMEČALJ upoznao je Merza još kao dječak. Dobro se sjeća kako mu je Merz kupio velik sladoled, što nije bila svakodnevna stvar za jedno dijete u ono vrijeme. Opširno je ispričao kako zahvaljuje Merzu svoje ozdravljenje. Čak su mu i liječnici priznali da je čudesno ozdravio.

Dr. SLAVKO ŠARIĆ je Merza prvi puta osobno susreo i vidio u Sarajevu za vrijeme jednog orlovskega tečaja. Tom je zgodom Merz održao predavanje o Lurdru u najvećoj kinodvorani. »Govorio je krasno, mirno, staloženo, dokumentirano. Pobjiao je Žolu, isticao slavu Lurda i slavu Gospe. Nikad više nisam poslije doživio onu atmosferu koja je tada vladala u javnosti. Ljudi su ga tako slušali kao da su u Crkvi. Na mene je to predavanje ostavilo duboki dojam i sjećam ga se i danas premda je prošlo više od pedeset godina.« Kad je dr. Šarić došao u Zagreb da se upiše na fakultet, susreo je Merza koji ga je odmah zaposlio čitanjem katoličkih francuskih novina kako bi ispunio vrijeme. Posebno je naglasio kako je Merz dolazio na sastanke organizacije i subotom održavao liturgijski nagovor kao pripremu za nedjelju, u prisutnosti samog duhovnika o. Foretića. »Na nas studente ostavljalo je dubok dojam da jedan laik, profesor, govori o liturgiji kao jedan svećenik. Viđao sam ga često u Bazilici Srca Isusova kako kod oltara sv. Alojzija klečeći u klupama pobožno prati sv. misu iz svog velikog francusko latinskog misala. Taj je primjer na mene tako djelovao, da sam i ja svaki dan išao na sv. misu i sv. pričest.«

Prof. DURĐICA VITKOVIĆ iznijela je svoja sjećanja s hodočašća u Rim koje je Merz vođio 1926. Istaknula je njegovu požrtvovnost, spremnost da u svakoj prilici pomogne, napose prilikom smještaja u Rimu kamo se je došlo vrlo kasno. Merz je nakon svega, a bilo je već dva sata u noći, smogao snage da klečeći prije počinka izzmoli krunicu. Posebno je zanimljiva bila zgodica, kad je Merz povukao kočnicu vlaka u Firenz, jer su dvije djevojke zakasnile. Imao je zbog toga velikih neugodnosti s talijanskim policijom, ali je ipak sve u redu završilo.

POJAVA I ZNAČENJE DRA IVANA MERZA U CRKVI HRVATSKOJ

ZBORNIK RADOVA SA SIMPOZIJU 1978.

Zbornik sadrži predavanja koja su održana na Simpoziju prigodom proslave 50. obljetnice smrti dr. Ivana Merza 1978. g.

NOVI RELJEF NA MERČEVU GROBU

Za 84. dan rođenja Ivana Merza, 16. XII. 1980. postavljen je novi reljefni lik na nadgrobnu ploču nad Ivanovim grobom u Bazilici Srca Isusova. Ovaj reljef zamijenio je dosadašnji manji, privremeni. Izradio ga je akademski kipar o. Marijan Gajšak, isusovac. Kao uzorak poslužila je originalna Ivanova fotografija iz studentskih dana iz Pariza. Lik je izliven u bronci.

Toga dana održana je komemorativna sv. misa u Bazilici navečer u 19 sati. U propovijedi je bilo istaknuto trajno značenje vrijednosti Ivana Merza i za naše vrijeme. Spomenut je povijesni kontekst u kojem je djelovao naš Ivan zajedno s drugima angažiranim vjernicima laicima u okviru velikog Katoličkog pokreta započetog od biskupa Mahnića. Upozorenje je na objektivno vrednovanje naše crkvene povijesti i svega pozitivnog što je u njoj ostvareno i o čemu treba biti informirana i ova generacija. Nakon sv. mise održana je mala komemoracija kod Ivanova groba gdje je prisutnim vjernicima predstavljen novi reljefni lik. Nakon recitacije jedne pjesme izmoljena je molitva i otpjevana pjesma »Do nebesa« kao izraz vjernosti Kristu, u čemu nam prednjači Merz svojim primjerom.

53. DAN IVANA MERZA U Zagrebu

Prošle godine 10. svibnja 1981. godišnjica smrti Ivana Merza pala je u nedjelju, što je olakšalo proslavu u dva grada u kojima je Ivan proveo većinu svoga života: u Banjoj Luci, njegovu rodnom mjestu, i u Zagrebu, gdje je živio posljednjih šest godina i odakle je prešao u život vječni. Evo kratkih izvještaja kako je Ivanova godišnjica proslavljena u tim mjestima.

Za ovu Ivanovu godišnjicu gostovala je u Zagrebu međužupska zajednica mladih katolika Mađara »PAX« iz Novoga Sada. U Bazilici Srca Isusova gdje počива Ivanovo tijelo oni su pjevali kod sv. mise u 11 sati koja je bila sva posvećena komemoraciji našega Ivana. Pod istom svetom misom kršten je mali Ivan, koji

je dobio ime po našem Ivanu, o čemu izvješćujemo na drugom mjestu.

Poslije podne istoga dana zajednica PAX izvela je u Dječačkom sjemeništu na Salati adaptiranu poznatu modernu operu (musical) »Jesus Crist Superstar«. Premda je opera izvođena na mađarskom jeziku, publika ju je

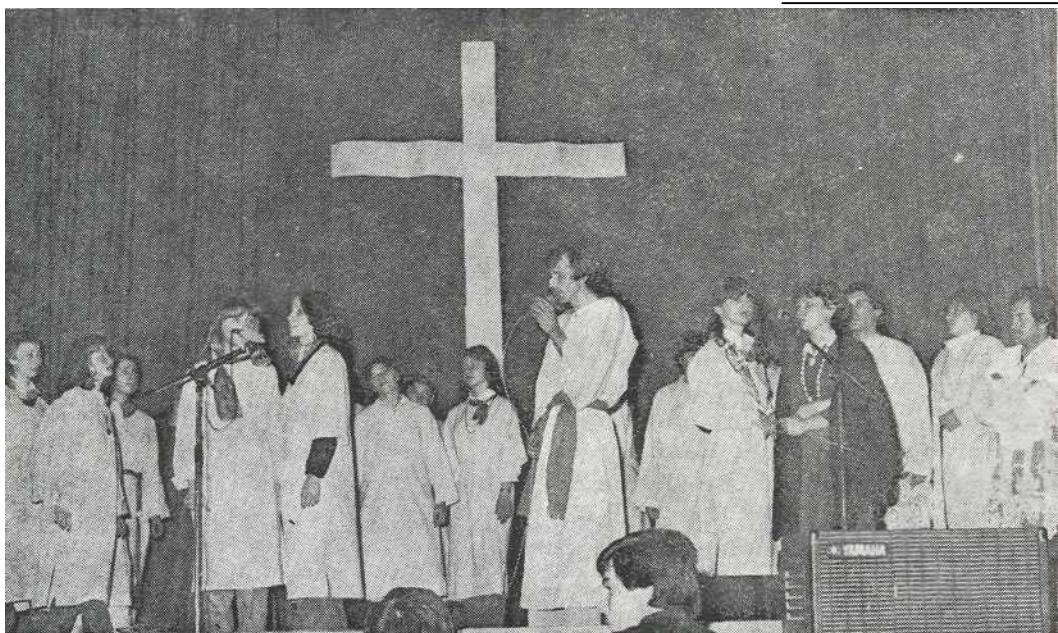
veoma lijepo primila. Prije svake slike (bilo ih je deset) pročitan je kratki sadržaj na hrvatskom jeziku tako da su prisutni mogli lakše slijediti odvijanje radnje. Kostimirani mladi izvođači svojom uvježbanošću i uživljenošću u uloge, napose Juda, ostavili su dubok dojam na sve prisutne, koji su ih na koncu nagradili burnim aplauzom.

Istoga dana navečer mladi Novosadani izveli su koncert duhovnih pjesama u Bazilici Srca Isusova, čime su završili svoje dvodnevno gostovanje u Zagrebu. Bili su smješteni po obiteljima župe Šrca Isušova, što je pridonijelo jačanju kršćanskog zajedništva.

Zajednica PAX okuplja mlađe iz tri novosadske župe, a osnovana je prije pet godina.

Mladi su sami počeli najprije proučavati Bibliju i onda odlučili učiniti nešto konkretno za Božu. Uzeli su sebi ime PAX jer kroz pjesmu i glazbu žele naviještati Božji mir. Zajednica broji pedeset članova, a sa ovom operom imali su već 100 gostovanja po raznim župama. Ova glazbena zajednica njeguje sve vrste crkvene glazbe (ne samo modernu), a pojedini članovi i sami komponiraju.

Njihovo gostovanje u Zagrebu, čime su obogatili i uzveličali proslavu dana Ivana Merza, nije bio samo lijep doživljaj, nego još ljepše svjedočanstvo njihove vjere za koju su se ozbiljno angažirali ovim svojim glazbenim apostolatom.

Zajednica mlađih PAX iz Novog Sada izvodi modernu operu *Jesus Crist Superstar* za Merčev dan 10. V. 1981. u velikoj dvorani Dječačkog sjemeništa u Zagrebu.

U Banjoj Luci

Pedeset i treća godišnjica smrti našeg zemljaka i sugrađanina prof. dra IVANA MERZA pala je upravo na nedjelju »Dobrog Pastira«, na osamnaesti svjetski dan molitava za duhovna zvanja.

Preporučili smo vjernicima, da u tu svrhu prikazu molitve, žrtve, sv. misu i pričest, napose bolesnici svoje patnje, a ujedno da u molitvama preporuče beatifikaciju našeg Ivana Merza, da mlađi slijede njegov primjer i njegove ideale sazete u geslu: »Euharistija, žrtva, apostolat«.

Sretna je okolnost bila da smo dobili kazetu s Papinim govorom prigodom hodočašća mlađeži u Rim za 1. svibnja. U tom hodočašću mlađih sudjelovalo je i 7 mlađih iz Banja Luke sa kapelanom. Prie svake mise vjernici su slušali iz kazetofona traku s Papinim nagovorom iz 1980. i 1981. u kojem posebno spominje kako se mlađi odusevljavaju primjerom sluge Božjega Ivana Merza. Tople riječi pape Ivana Pavla II. na hrvatskom jeziku bile su najljepša komemoracija smrti dra Ivana Merza i ujedno podstrek mlađima, da ga nasleduju i utječu mu se u molitvama.

B. Z., Banja Luka

Krštenje na Merčev dan

Mali Ivan s roditeljima na dan krštenja 10. V. 1981. u dvorištu Bazilike Srca Isusova.

10. svibnja 1981. u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu za vrijeme svečane proslave dana Ivana Merza za vrijeme svete mise kršten je mali Ivan Hlavaček, kojemu su roditelji dali ime po Ivanu Merzu. Krštenje je po želji roditelja podijelio postulator kauze za Ivanovu beatifikaciju o. B. Nagy.

Bio je to radoštan događaj kako za obitelj tako i za brojne Merčeve štovatelje, od kojih su oni bliži obiteljski prijatelji malog novokrštenika od milja prozvali Ivanov »mali brat«. Malome je Ivanu, dok ovo pišemo, već godina dana i dobro napreduje na radošt svoje okoline.

Mali Ivan Hlavaček nije prvi koji je dobio ime po našem Ivanu Merzu. Zadnjih godina još dvoje djece u Zagrebu, jedna djevojčica i jedan dječak dobili su također ime po njemu. Ukoliko ima još takovih slučajeva Postulatura moli da se javi.

Prva pričest na Ivanov dan

U nedjelju 10. svibnja 1981. primio je svoju prvu sv. pričest u župi sv. Blaža u Zagrebu dječak Marko Lipovac. Kako se toga dana slavio Dan Ivana Merza, njegov tata, Ivanov štovatelj, poveo je Marka zajedno s druga dva njegova brata u Baziliku Srca Isusova do Ivanova groba da ga preporuči Ivanu u zagovor, jer je Merz bio velika euharistijska duša, štovatelj i apostol euharistije. Tom zgodom tata ih je svu trojicu slikao kod Ivanova groba. Na slici vidimo prvopričesnika Marka u sredini i njegovu braću Nikolu (starijeg) i Marijanu (mlađeg). Istoga dana bila je nedjelja dobrog pastira i slavio se svjetski molitveni dan za duhovna zvanja, a bila je također i Gospa Trsatska, što je upravo slučajno, ali za Markova oca ne bez značenja. Vjerujemo da će Ivan iz neba rado bdjeti nad svojim malim štićenikom prvopričesnikom Markom i biti mu blizak i kasnije u životu.

Prvopričesnik Marko (u sredini) s braćom kod groba Ivana Merza na dan svoje Prve svete Pričesti, 10. V. 1981.

85. OBLJETNICA ROĐENJA

U Zagrebu

16. prosinca 1981. navršilo se 85 godina kako je u Banjoj Luci rođen naš Ivan. Za tu godišnjicu u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu služila se koncelebrirana sv. misa koju je predvodio zagrebački pomoćni biskup Đuro Kokša. Brojni vjernici, napose mladi, prisustvovali su ovoj proslavi. Tako velik odaziv zahvaljuje se činjenici što se posljednjih mjeseci ime Ivana Merza često spominjalo u društvenom tisku. Nakon završene sv. mise održana je kratka komemoracija kod Ivanova groba. Biskup Đuro Kokša izrekao je za vrijeme sv. mise homiliju koju ovdje donosimo.

Ova godišnjica Ivanova rođenja komemorirana je i u Argentini, o čemu su nas izvijestili tamošnji Ivanovi štovatelji.

Književnik Janko N. Ivanović spjevao je pjesmu o našem Ivanu za 85. godišnjicu njegova rođenja koju također ovdje objavljujemo.

U Argentini

Štovatelji Ivana Merza iz Argentine poslali su za naše *Glasilo* slijedeću vijest koja je bila objavljena i u tamošnjem tisku:

U nedjelju, 20. prosinca 1981. služena je u Buenos Airesu, Argentinu, spomen-misa u povodu 85. godišnjice rođenja sluge Božjega Ivana Merza. Svetu bogoslužje predvodio je i održao propovijed o značenju Merza za Crkvu i hrvatski narod o. Lino Pedišić, OFM, duhovni ravnatelj hrvatske narodne zajednice u Argentini. Među prisutnima moglo se vidjeti više nekadašnjih pripadnika Hrvatskog katoličkog pokreta, kao i pokojeg bliskog suradnika dra Merza. U molitvi vjernika molilo se za njegovo proglašenje blaženim. Poslije mise dijeljene su sličice s likom, kratkim životopisom i molitvom za obavljanje devetnice u čast sluge Božjega koje su samo nekoliko dana ranije stigle iz domovine. U razgovoru koji se mogao čuti pred crkvom izražena je želja da se promicanju štovanja Ivana Merza treba dati jači zamah, posebno među našom mladeži rođenoj izvan domovine, što će se vjerojatno učiniti već tijekom ove godine.

DOSLJEDNOST JEDNOG ŽIVOTA

Homilia biskupa Đure Kokše prigodom proslave 85. godišnjice rođenja I. Merza 16. XII. 1981.

Da smo živjeli prije što godina, imali bismo u mnogo čemu drugačije poglede i druge bi stvari bile za nas aktuelne nego ove naše danas. I kad bismo naprotiv živjeli nakon što godina, tada bi opet nove stvari došle u žarište a ovo što nam se danas čini važnim preštaло bi biti aktuelno. Ovim razmišljanjem želim vas uvesti u promatranje lika Ivana Merza, koji je rođen prije 85 godina, kako bismo mogli uočiti u njemu ono što je povijesno i ono što je iznad povijesti, jer za nas kršćane postoji nadvremenska, vječna dimenzija postojanja. Kad promatramo život mladog čovjeka s 32 godine u redovitom životu u toj dobi možemo tek nazreti obrise jedne pune ličnosti, a kod Merza je bilo drugačije: s tim godinama on je ispunio velik vijek, te još danas njegova riječ i njegov primjer svijetle drugima, drugim ljudima i pokoljenjima, njegove spome-

-godišnjice još uvijek nam pune crkve. Jer mi kao vjernici ne tonemo u povijest bez traga i glasa, bez budućnosti.

Kad gledamo što je ostalo živo od jedne ličnosti, onda to možemo razmatrati pod mnogim vidnim kutovima i na različite načine. Prvo možemo gledati ono što je od te osobe još živo, što je njezina idejna ili egzistencijalna poruka. Drugo, možemo promatrati tu osobu u njezinu povijesnom kontekstu i uočiti njezinu ulogu u povezivanju razdoblja među kojima je živjela, tj. gledati ju kao kariku u lancu. Treće, možemo je promatrati kao uzor, primjer, samu u sebi, bez obzira na značenje u svom vremenu i na kasniji povijesni odjek.

Pod ova tri vida, ne ulazeći u pojedinosti, htio bih vam, braćo i sestre, predložiti lik po-kognog Ivana Merza koji je u našoj sredini

proizveo tolik utjecaj, svratio na sebe toliku pozornost te istaknuti one ideje koje je on zastupao, koje je živio, životvorno priopćavao i ostvarivao u svojem vremenu.

Prvo što bih htio naglasiti naročito je važno u našim prilikama i za naše ljude a bila je bit Merčeve ličnosti, koja je zračila poruku, koja je osvjetljavala put drugima: to je bila dosljednost. Dosljednost jednog života, dosljednost jednog čovjeka koji se nije bojao imati svoje vlastito mišljenje, zastupati ga, za njega patiti često i mnogo. A to nerijetko nama nedostaje jer ne dovodimo misao do zaključka, ne privodimo djelo do kraja. Merz je bio dosljedan temelj čovjek i to je njegova poruka za sva vremena, to je dio njegove ličnosti koji i danas nama govori. Merz je imao potpuno uvjerenje, koje je prozimalo cijelu njegovu osobnost — i da se slikovito izrazim — on se pretvorio u ideju, živio od ideje, živio za ideju. To je izvanredno u njegovoj ličnosti, ono nesvakidašnje, i to nam mora govoriti, govoriti kao dužnost prema nama samima da i mi budemo takvi, da domislimo misao do zaključka, djelo privedemo kraju, da budemo vjerni i dosljedni u svojim uvjerenjima, stavovima, nazorima. Samo tako priopćavamo živu stvarnost naše vjere, Boga dajemo drugim ljudima. Ako toga nema onda je sve ostalo samo nabranjanje riječi kojih ima bezbroj u svim rječnicima.

Pogledajmo dalje neke od osnovica ili žarišta, na kojima je počivao Merčev život koji je on gradio tamo od ravnih događaja pa kasnije svojom askezom. Bila je to u prvom redu njegova vjera u Boga, iskrena, doživljena, ne naslijedena. Do te vjere u Boga, ali ne Boga filozofa ili teologa, nego do Boga Jakovljeva, živoga došao je kroz borbu.

Drugu vidik njegova nepokolebiva uvjerenja bio je Krist koji je na Petru kao temelju sagradio svoju Crkvu. To nije bio stav sentimentalnosti, niti tradicionalnosti, već stvar principa. Kristova Crkva je Kristova i drugačije ne može biti jer je sazdana od njegova duha, rođena iz njegove muke i smrti ali ju je Krist postavio na Petra. I ta Petrova dimenzija Crkve bila je kod Merza veoma istaknuta. Papa i crkvenost — dvije ideje koje je Merz svim svojim bićem živio i zastupao! Bilo bi dobro kad bi netko danas našim rječnikom i jezikom progovorio onom ljepotom i uvjerljivošću kojom je Merz govorio o Crkvi, da ju živi i s njom osjeća. Ali ne u bezbroj riječi koje Crkvu otudaju i umanjuju nego da znaju Crkvu vidjeti čistu, onaku kakva je u Kristovoj zamisli, da ju vide u njezinoj stvarnosti, da znaju s njom patiti, s njezinim ljudima i institucijama, njezinim životom i radom suočićati. To je velika stvar kod Merza da je on taj vid kršćanstva — crkvenost dosljedno i uvjerenog stavio u hrvatski katolički život kako

do tada prije njega nitko nije učinio. Odanost Kristovu namjesniku — Petru i njegovim nasljedicima koji su temelj jedinstva Crkve i koji trebaju utvrđivati u vieri sve, nitko u novije vrijeme nije tako jasno, odlučno i temeljito rekao bih apsolutno upozorio na te vrijednosti kao Merz.

Usko povezana s autentičnim shvaćanjem Crkve jest euharistija kao središte, kao prisutnost Krista. I to je Merz shvatio i do te-melja do zadnje konsekvensije proveo u život. Euharistija je crkvenost u višem smislu. Crkva živi stalno ali Crkvu treba vidjeti u onome bitnome, osnovnom, stožernom u našoj vjeri: Crkva, euharistija, liturgija.

Daljnji vid Merčeve duhovnosti bila je liturgija. Jedva da je tko ovako dosljedno, ova-ko središnje inzistirao na liturgiji. Liturgija i euharistija: gdje se Bog moli i gdje se Njemu klanja, gdje je On prisutan, središnje su točke naše vjere i naše Crkve. I to je Merz shvatio, uočio i proveo u život. Istina bilo je povjesnih uvjetovanosti u njegovu liturgijskom zanosu kao što je na primjer latinski jezik, za koji je Merz u ono vrijeme s mnogim drugima smatrao da je prijeko važan u liturgiji. No sigurno bi i on nakon Koncila zdrušno prihvatio današnju reformu jer osnova svega njegova rada bila je poslušnost prema Crkvi na prvom mjestu.

Važan vid u Merčevu djelovanju bila je Katolička Akcija. Ona je u svoje vrijeme znaciла, ako tako smijemo reći, deklaraciju Crkve, tj. cilj i pokušaj da se Crkva ne svede samo na kler, na službene funkcije nego da Crkva u svim svojim članovima živi onaj apostolski duh kad vjernik vjerniku predaje vjeru, da je vjerujući otac ili vjerujuća majka daje djetetu, i to ne iz knjiga nego iz svoga osobnog vjerskog iskustva. Tu vjeru ne može samo imati i davati samo kler, odnosno službeni hijerarhijski dio Crkve. Nastalo je doba, bili su očiti znaci vremena da treba krenuti u apostolat laika, ili bolje apostolat sviju vjernika. Nastojalo se i teološki opravdati mjesto vjernika u Crkvi, da on nije samo onaj koji sluša, da on nije samo ovca koja se striže nego da je on vjernik, vjesnik Kristov, svjedok Kristov kao što su i ostali hijerarhijski dijelovi. Sva su se ta pitanja javila i pokušavala rješavati ondašnjom Katoličkom Akcijom kako ju je zamišljao Papa Pio XI. To je tada bilo nešto novo, potrebno, što je dozrijevalo i na teološkom polju. To je logički vodilo, iako kroz poteškoće i tapkanja, do jače formulacije što je Crkva, što su vjernici unutar nje. Dakako da je i sama Katolička Akcija Pija XI bila uvjetovana određenim prilikama i određenim prostorima. No Merz ju je u takvim uvjetovanostima potpuno prihvatio, više u apsolutnom smislu nego u relativnom okviru.

Katolička Akcija kao apostolat unutar hijerarhije, to je isto kao apostolat Crkve. A Crkva ne može biti politična, niti to smije biti njezin apostolat. Crkva kao takva se ne smije baviti politikom. To je prepusteno drugim ljudima i drugim ustanovama, i prema tome Merz je bio dosljedan kad je tražio da Katolička Akcija bude apolitična ukoliko je unutar Crkve i njezina apostolata. To je zastupao, za to se je borio. Ta riječ »politika«, istina, ima tisuću značenja, tisuću primjena koje mogu ići od tehničkog razmatranja do postavljanja jednog okvira koji obuhvaća sve. Naravno u svim političkim mogućnostima i stvarnostima, Crkva je na različite načine određivala ili dopuštala stavove da vjernici imaju svoje političko stajalište određeno, uvjetovano nadahnuto Crkvom, a što znači da Crkvu i njene vjernike

treba voditi ljubav do čovjeka, ljubav do zajednice, odgovornost za zajedničko dobro, već prema vremenima i prilikama. To se mijenja, jer se okviri mijenjaju a tako u tom kontekstu i uloga Katoličke Akcije je drukčija, ali to ništa ne umanjuje Merčev lik ako ga stavimo u povijest, u okvire u kojima je živio. On stoga ostaje lik čovjeka koji je slijedio dosljedno, do kraja svoju vjeru, živio po svojoj vjeri, molio se, klanjao i tako svjetlio i zračio čistu vjeru u našoj sredini. To stoji i ostaje, i svakome od nas može dati priliku ne samo da razmišljamo nego i poticaj da idemo za njim jer primjeri privlače. A sigurno je da je ovaj Božji čovjek primjer koji privlači sve one koji se istinski žele predati Bogu, Kristu i Crkvi, posvema, temeljito i do kraja.

Dru Ivanu Merzu

(1896—1981)

U čast 85-godišnjice rođenja
posvećuje autor.

Ivane — vrijeme je ovo gorčina i radost Brate — vjera je
naša ko kremen kamen Čovječe — slijedimo Tebe na
putu k Suncu Duša je Tvoja bila prepuna svjetlosti
Rascvjetana blaženstvom poput najljepše ruže Velikom
Kristovom ljubavlju okupane — raspjevana U svim
porama iskrila je u Tebi vatrica Vječite Istine Ljubav
Kristova bijaše Ti sve — Život.

Prošao si kroz sve tjeskobe
Gorčine života kušaše snagu Tvoju
I ostao si čist — uspravan ko planinu
U svom blaženstvu slavio si Ljubav
Ko suza radosnica — blistaš u nama
Pred velikim djelima Svevišnjeg
U okrilju Božjem — Tvoje je sad mjesto.

I danas i sve dane ove naše prolaznosti Tebe sve
više volimo — Tvoja djela cijenimo Ti živiš u
svjetlosti — u svetosti — naših želja Svoj život
novi u vrtu Gospodnjem U našim životima
slijedit ćemo Tebe Za slavu Tvoju molimo se
Kristu: O Gospode — Ti koji sve znaš i možeš
Blaženstvo vječno daruj svome služi Merzu!

Karlovac, 1981.

Janko N. Ivanović

Blagdan Krista Kralja

Mladi sudionici Med. euharistijskog kongresa u Lurdru iz naše zemlje prikazali su u okviru proslave blagdana Krista Kralja u Zagrebu 1981. kako je izgledao Kongres.

Već po četvrti put od jubileja Ivana Merza (proslava 50. obljetnice njegove smrti za blagdan Krista Kralja 1978) proslavljen je svečano taj blagdan u Zagrebu 22. XI. 1981. Ova je proslava bila sva u znaku Euharistije jer smo sa 1981. započeli intenzivne pripreme za naše domaće euharistijske kongrese.

Tema ovogodišnje proslave bila je geslo Međunarodnog euharistijskog kongresa u Lurdru: »Isus Krist-razlomljeni kruh za novi svijet.« U dupkom punoj dvorani Dječackog sjemeništa na Salati mladi sudionici kongresa, koji su za ovu zgodu došli iz svojih biskupija odakle su bili poslati u Lurd kao delegati, prikazali su kroz riječ, sliku i glazbu lurđski kongres, njegove glavne ideje i samo odvijanje. Svaki dan kongresa prikazala je po jedna grupa mlađih iz određene biskupije koji su ovom zgodom također predstavili i svoju biskupiju iz koje dolaze.

Ovu proslavu blagdana Krista Kralja posebno je uzveličala svojim nastupom eku-menska grupa mlađih CELEBRANT SIN-

GERS iz SAD koji obilaze svijetom navješćujući evanđelje pjesmom, glazbom i svjedočanstvom svoga dubokog vjerskog uvjerenja. Tko god ih je čuo, ostao je gotovo bez riječi. Oni su nam pokazali da Amerika ima i drugo lice koje mnogima nije poznato.

Na programu je također nastupio zbor studenata Bogoslovskog sjemeništa s Kaptoalom koji su na početku izveli Papinsku himnu i potom još jednu euharistijsku pjesmu. Zatim je nastupio vokalno instrumentalni sastav bogoslova »Salom« koji su posebno svojom pjesmom »Mostovi« oduševili publiku. Banjalučka grupa mlađih izvela je svoju originalnu pjesmu euharistijskog sadržaja »Novi svijet« koju su sami komponirali po povratku s euharistijskog kongresa u Lurdru.

I ovogodišnja proslava Krista Kralja bila je još jedno svjedočanstvo da Krist treba biti u centru našega života, jer je on središte svega što postoji, i to treba uvijek ponovno otkrivati i posvjećivati.

O p r a š t a m o s e

DR. ČEDOMIL ČEKADA

U Dubrovniku je 26. rujna 1981. u samostanu časnih Sestara Malog Isusa na Lapadu umro u 85. godini života jedan od najistaknutijih katoličkih publicista i novinara dr. Čedomil Čekada koji je svojim radom duboko označio međuratno i poratno razdoblje Crkve u Hrvata. Rođen je iste godine kao i naš Ivan Merz, 6. XI. 1896. u Posušju, gdje mu je otac bio mladi učitelj rodom iz Istre. Klasičnu gimnaziju završio je kod Isusovaca u Travniku; teološki studij u Sarajevu, a doktorirao je u Innsbrucku. Za svećenika je zaređen 1919. g. i sve do 1945. služio je u raznim crkvenim službama kao vjeroučitelj i duhovnik katoličkih organizacija, napose orlova i orlica, križara i križarica, te redovnica. Bio je nadbiskupski tajnik i kanonik vrhbosanskog kaptola. Godine između 1945. i 1957. proveo je kao osuđenik u KPD Zenici. Od 1957. nastavlja

svojom službom kao nadbiskupski kanonik, referent za sjemenište, te surađuje brojnim člancima u katoličkom tisku i izdavanju knjiga. 1966. odlazi u mirovinu u Dubrovnik gdje kod Sestara Malog Isusa na Lapadu vrši do smrti službu duhovnika.

Kao mladi svećenik dr. Čedomil Čekada više se puta sastajao sa slugom Božnjim drom Ivanom Merzom, kojeg je kasnije kroz cijeli život osobito štovao. Nije tako dugo da mi je pripovijedao kako je pred Merzom uvijek stajao kao pred nekim višim od sebe, iako je Merz bio laik, a on svećenik. Merz je za života posjećivao i obitelj Čekada u Travniku. Od jednog takvog posjeta sačuvala se lijepa zgodica koju je često pripovijedala sestra dra Čedomila. Merz ih je jednom posjetio i kad su se oprštali, pokazali su mu u hodniku novo raspelo koje su dobili. Merz se zagledao u raspelo i ostao dugo promatruјući ga. Svi su se razišli jedino je mala Neda ostala držeći fener kojeg je čas dizala čas spuštala jer se od dugog držanja ruka umorila. Napokon se Merz trgnuo iz zanosa u kojem je proveo nekih desetak minuta, ispričao se i otisao. To je raspelo prije nekoliko godina poklonila Neda muzeju Ivana Merza gdje se čuva i danas.

Tijelo pok. Čedomila svećano je ispraćeno iz kapelice »Svete Obitelji« u Dubrovniku i prevezeno u Sarajevo. Sprovodnu sv. misu u sarajevskoj katedrali vodio je mostarski biskup mons. Pavao Zanić jer je sarajevski nadbiskup bio spriječen putovanjem izvan domovine.

Sahranjen je u obiteljskoj grobnici u prisutnosti velikog broja vjernika, svećenika, časnih sestara i trojice biskupa. Nad grobom se od njega oprostilo šest govornika, među kojima u ime svjetovnjaka zadnji predsjednik Velikog križarskog bratstva dr. Lav Znidarčić.

Dr. Čedomil Čekada napisao je o Ivanu Merzu brojne članke i dao je svoje svjedočanstvo za proces za njegovu beatifikaciju.

Ivo Arnerić

NAŠ SVETAC U FRAKU

Od raznih članaka koje je dr Čedomil Čekada objavio o Ivanu Merzu odabrali smo ovaj koji je napisao o 5. obljetnici Ivanove smrti u Katoličkom Tjedniku jer najbolje pokazuje svu veličinu Merčeve pojave kako su je doživljavali oni koji su ga poznavali.

Talijanskog sveučilišnog profesora Kontarda Ferrinija na čijem se proglašenju blaženim živo radi zovu duhovito svecem u fraku. Visok društveni položaj, sveučilišna katedra i gospodsko odijelo nisu Feriniju bili nikakva zapreka da herojski Bogu služi.

I mi Hrvati imamo svoga Ferrinija. Nismo ga poznavali dok nam nije umro. A i onda smo ga slabo poznavali. Prvi put nam se je objavio njegov herojski lik istom lani kad smo dobili njegov životopis.

Gledali smo ga i poznavali smo ga. Lice mu je bilo asketsko, a značaj apostolski. Ali da je on, naš dr. Ivan Merz, biogenij, da je onako prosvjetljeno gledao na život, da je bio onako univerzalan, intuitivan i duboka duha, da je u njegovoј duši milost onako neobično, neposredno djelovala, to nismo znali, dok nismo u njegovu životopisu pročitali u ulomcima njegov dnevnik.

Ja ne znam da ga je itko mogao pročitati, a da nije ostao zapanjen. Ono je kao govor s drugoga svijeta: ono je prava vrhunaravna stvarnost: ono je realna aktualizacija jedne visoke i svetačke teorije.

Najednom, bez priprave i bez prijelaza, stoji pred nama dijete — Božji umnik. Pravi mlađi Izrael, hrvač s Bogom. U najmlađoj dobi rastvorila je u tom čudnom čovjeku neka nadnaravna, nevidljiva ruka svu silnu problematiku duha, svijeta i vječnosti. Bog mu se je objavio i u makrokozmu i u mikrokozmu. I sve božansko postalo je u njemu

za čas život i realnost. Onaj gusti zastor, što nam drugima zastire poglede s onu stranu tijela, kod njega kao da je bio providan. On Boga vidi i pipa. I kao da je nadahnut, pogoda njegove želje i čuje njegov glas. Bez vođe, bez pomoćnika, bez udžbenika, bez teorije, bez novicijata, bez sjemeništa, bez obitelji nalazi on put k svetosti. Duh ga tjera: nevidljivi svijet u njemu radi. Vrhunaravni agens milosti, vječni je njegov dvojnik — alter ego. Odmah na početku ima njegova krepost na sebi nešto muževno zrelo i savršeno. Narav se javlja, ali duh je drži na uzdi jednom rukom, koja predstavlja iskustvo čitava ljudskog života.

I stalno buja, teče ta rijeka čudnog, ulivenog milosnog života. Kao elemenat se ona širi i u daljinu i u dubinu. Ivan se projicira. Dobiva svoju misiju. Život mu se sljubljuje s Crkvom. Dvije vrhunaravne stvarnosti: Božji čovjek i Božje carstvo u svijetu, saživljuju se u milosnoj duhovnoj simbiozi. Um i volja postaju oruđe Providnosti. Druge povlači za sobom. Postaje savjetnik i ideolog. Ubacuje punom šakom elemente duha i crkvenosti u naš katolički narodni život.

A onda umire. »Consumatus in brevi explevit tempora multa.«

U kratkom vijeku odživljuje bogat život. I zalazi kao sjajan meteor sa pozornice zemaljskog zbivanja.

Otišao je među zvijezde: gore gdje se krije onaj čudesni životni princip, koji ga je vodio. Vratio se u svoju domovinu.

Ali ne znam, hoće li se tako skoro povući s našeg katoličkog duhovnog horizonta. Ja mislim, da neće. Dok ljudi budu čitali njegov dnevnik, on će uvijek živjeti. »Defunctus adhuc loquitur.«

I treba da nam živi, taj naš moderni svetac. Treba da nam bude svjetionik i apologija. Svima onim pravedničkim dušama, što traže Boga.

Pok. dr. Merz bio je intelektualac, vrlo široke i raznolike erudicije. Načitan i bistar, estet i literat. Čovjek se upravo čudi oštrini njegova suda i zapažanja, osobito u mlađim godinama. I mi smo drugi bili nekakvi gimnazijalci, čitali smo i mislili, ali ono kod njega, to je već bila čitava filozofija sa 18 godina. I kasnije je on izrazito misaona individualnost. A ipak ta filozofska duša prigrluje čitavom dušom kršćanstvo. Sve do temelja, u čitavom opsegu, i sa najsitnjim dedukcijama. Spontano i sama od sebe.

Za hrvatski katolicizam to je dobitak, koji se ne može dovoljno ocijeniti. Merz je kršćanin — profesor, svetac — umnik. Njegovo je kršćanstvo prorađeno, motivirano, elitno, kršćanstvo inteligencije, kršćanstvo prosvjetljene vjere, kao u Francuza. I ako tko ima sumnja u vjeri, neka čita Merčev životopis.

Na Merzu su, čovjek bi skoro smjelo rekao, Milost i duhovni svijet eksperimentalno dokazani. Njegov vjerski razvitak i asketsko sazrijevanje, osobito na početku njegova duhovna puta, nemaju naravne eksplikacije. On je sasvim samonikao duhovni plod. Svoje sokove on nije povukao sa zemlje. Nigdje ih oko njega nema.

Ako nećemo da se na njemu ogriješimo o načelo dovoljna razloga, moramo priznati metafiziku milosti i nevidljivoga svijeta. Ona ga prožima sve jače i jače. Bez nje se ne može Merza uopće razumjeti.

Merz je tako snažan lijek našoj skepsi i racionalizmu što kopka po tolikim mlađim srcima. Čvorovi života ne nalaze svoga rješenja ni u biologiji, ni u teoriji atoma: njih daje samo vjera. Živa real-

nost milosti, molitve, sakramenata i Crkve.

Jest, Crkve. I tu je Merz učitelj. On je pročutio, što je Crkva. Doživio ju je u sebi. Uklasio je u nju život, a da ga nije ni u čemu okljaštrio. On je znao, da to staro, rodno stablo cijepi u vijek nove životne mladice. Da čitav katolički javni život navrne na taj radikalni Božji elemenat vrhunaravnog svijeta. On je s Crkvom i od Crkve živio. On je znao što je Papa, što biskup, što svećenik, što Crkva i hijerarhija. Na Crkvi je on radio. A da je dobro radio, tomu smo svi mi svjedoci. A bit će svjedoci i deceniji što dolaze.

I, na koncu, njegov apostolat. Njegova Katolička akcija. Njegovo laičko svećeništvo. On, on je to znao. Nikad nije obukao reverende, a bio je stup Crkvi Božjoj. Osvajao je za Krista gdje se je god pojavio. Živio je samo za Kraljevstvo Božje. Revnovao je za nj kao Iliju. Ostvarivao je Božje namjere i izvan samostanskih zidina i župskih dvorova. Unosio je Krista u život. Stotine su ga slušale i naslijedovale. Bio je virtuoz u kraljevskoj umjetnosti supernaturalizacije života.

»Naš svetac u fraku«, naš »Božji čovjek«! Hvala Ti, Bože, što si nam ga dao! Dao si nam s njim puno. I vođu, i zagovornika.

Na nebu on s nama živi, i danas, na petu obljetnicu njegove blage smrti (10. V. 1928).

Dragi Merče, moli se na nebesima za Crkvu Božju u Hrvatskoj!

Dr. Čedomil Čekada
Katolički Tjednik,
br. 19, 7. V. 1933, str. 4

Moje uspomene na vlč. Milivoja Čekadu

Uz 20-godišnjicu smrti

Velik štovatelj Ivana Merza iz Poljske koji je preveo njegovu biografiju na poljski, g. Józef Staszkowian, posao nam je još prošle godine svoja sjećanja na svoga duhovnog voditelja Milivoja Čekadu, pa ih ovđe donosimo. G. J. Staszkowian živio je u našoj zemlji do konca rata kada je prešao s obitelji u Poljsku.

Dne 7. srpnja 1934. došao je u Teslić za duhovnog pomoćnika dekanu i župniku Stjepanu Pašaliću mladomisnik Milivoj Čekada, svećenik vrhbosanske nadbiskupije. Potječe iz poznate obitelji Čekada koja je dala Crkvi trojicu svećenika: osim njega brata mu Čedomila i Smiljana, kasnijeg sarajevskog nadbiskupa. Milivoj je rođen 1909. u Kreševu. Gimnaziju završava kod otaca isusovaca u Travniku, a bogoslovске nauke u Sarajevu. Za svećenika je zaređen 1934.

Došavši u Teslić, prvo mjesto svoga svećeničkog službovanja, odmah je organizirao mladež u Katoličku akciju. Okupljao je naš mladiće i djevojke, govorio o ostvarivanju kraljevstva Kristova u našim dušama, upoznao nas sa životom i djelovanjem dra Ivana Merza. Prigodom Papina dana (godišnjica krunidbe Pija XI) u veljači 1935. naš je duhovnik

vlč. Milivoj održao lijepo predavanje o Crkvi, Papi i papinstvu. Iste godine nadbiskup ga premješta u Zenicu za župnika novoosnovane župe sv. Josipa. Ondje gradi crkvu, župni stan i katolički dom u kojem okuplja mladež. Cesto je dolazio u Teslić na razne proslave. Kad sam organizirao logorovanje katoličke mladeži 1940., vlč. Milivoj nam je posao najveću grupu. Uvijek nas je rado primao kad smo navraćali u Zenicu. Preko dvadeset godina službovao je u Zenici, a zatim je premješten za katedralnog župnika u Sarajevu.

Bio je pravi Kristov svećenik, uzorna života, načelan, radikaljan, pobožan. Kao župnik bio je pun akcije, dobar ispovjednik i propovjednik, pa ga uvijek spominju župljani njegovih župa Teslica, Žepča, Zenice i Sarajeva.

Umro je relativno mlađ, u 52. godini života i 28. svećeništva i to dok je bio na odmoru, po prvi put u svojoj svećeničkoj dugogodišnjoj službi, 4. IX. 1961.

Zahvaljujem mu kao svome duhovnom vođi što me je primio u redove Katoličke akcije, upoznao me i oduševio za dra Ivana Merza, njegov život i djelo.

J. Staszkowian, Poljska

Ivanu Merzu

Sjajna zvijezdo naših dana,
vjerni sinе rimske Crkve, ti
što tako dobro znade živjeti
životom žrtve.

Život tvoj bje tako kratak
ali ipak posve zrio!
Mnoga mlada srca za
Krista si osvojio!

Domovina naša cijela sa
tobom se sad ponosi, i
vruća bi joj želja bila
misli tvoje da pronosi.

Duh žrtve žice da nam prožme i
božanskog ognja ljubavi plam!
Zar molite za svu braću ljudi!
Hostiji svetoj da budemo hram.

Nasljedniku svetog Petra
Uvijek ćemo vjerni biti! A
ustreba li za tu vjernost i
krv svojo ćemo liti!

Krist Kralj neka vlada! U
Božjem Srcu naš je spas! Marije
djeca, budimo vazda! Zagovor
Ivana pratilo nas.

Hvalimo složno Gospodina što
nam velika milost bješe data: da
imamo takvoga sina, Ivana Merza
— uzor laikata.

Marica Krmpotić, Z. Njemačka
18. II. 1981.

SJEĆANJA I USPOMENE

VIDIO SAM IVANA MERZA

Najsladi sladoled

Bilo je to ljeti godine 1927. Bio sam najmlađi i najmanji učesnik orlovskog pokreta. Poslije završene obavezne vježbe došao sam k mojojmu bratu, koji je bio u društvu s pok. Merzom, i koji me doveo na slet. Tom prilikom me je dr. Merz pohvalio za dobar nastup, odveo me do uličnog prodavača sladoleda i kupio mi sladoled za dva dinara. To je bila velika nagrada, onda je to bilo veselje, a danas samo uspomena.

Moja starija braća i sestra često su, go-tovo svakodnevno, svraćali u prostorije Hrvatskog orlovskog odnosno orličkog saveza. Naši roditelji su često radili i poslije podne i do navečer. Braća i sestra su me čuvali i kada me nisu imali gdje ostaviti, vodili su me sa sobom kao starije predškolsko dijete. U prostorijama HOS-a sam video mnoge osnivače orlovske odnosno križarske organizacije, pa i dra Merza. Ne sjećam se više što sam govorio sa pok. drom Merzom, ali znam da sam ga tamo video i susreo i još mi je danas u sjećanju njegov lik.

Ivanova kravata

Kao 13 ili 15-godišnji dječak u nekoliko sam navrata bio u stanu pok. Merza u Zagrebu u Mihanovićevoj ulici. Ivanov otac darovao mi je tom zgodom jednu Ivanovu kravatu. Vrlo sam ju volio i iz poštovanja prema Merzu nisam je nosio. Nažalost, kravata mi je nesretnim slučajem nestala, što mi je bilo neobično žao.

Prvi sastavak o dru Merzu

Mi smo u našoj organizaciji odmah poslije Merćeve smrti počeli proučavati njegov život. Kasnijih godina su se proslave Merćevog dana održavale u svim mjestima, gdje je bilo naših organizacija i društava, te su bile snažne i iskrene manifestacije našega vjerskog uvjerenja i života. Svake godine smo na našim ljetnim tečajevima imali nekoliko predavanja o dru Merzu. Svi smo pročitali životopise I. Merza koje su napisali dr Kniewald i o. Vrbanek. I ja sam

održao nekoliko predavanja o njemu. Slučajno sam sačuvao sastavak koji sam kao učenik tadašnjega prvog ili drugog razreda gimnazije, (danas petog ili šestog razreda osmogodišnje škole) održao na našem jednom sastanku. Taj sastavak donosim ovdje onako kako sam ga onda napisao:

»Ivan Merz je s nama i danas i ostat će uvijek kao svijetao primjer života. Kao učenik bio je uvijek najtočniji. Studirao je različite rasprave i o njima je stvarao odluke. Radio je vrlo mnogo i što je radio, radio je temeljito. On je našao kraj mnogo učenja uvijek vremena da i u katoličkim mjestima drži predavanja. Osjetio je poziv za više i pomalo teži za Bogom. Glavno mu je moliti se i žrtvovati se. Svagdje je on uronjen u Boga. Znao se svima približiti a imao je za sve smisla. Dr. Ivan Merz je najživljiji i najjači primjer da možemo izvršiti sve svoje dužnosti. Imao je mnogo drugova i znao je sa svakim dijeliti veselje i žalost. Sav njegov rad kretao se oko toga da se ukloni grijeh sa svijeta i u svaki rad da se unese Boga. Bio je pravi apostol Kristov na svakom mjestu.«

Kasnije sam još napisao nekoliko članka o dru Merzu.

Merz je bio i jest uvijek s nama

Prisustvovao sam njegovu sprovodu i u povorci sam držao traku vijenca. Njemu sam zahvalan za svoje ozdravljenje o čemu izvještavam na drugom mjestu.

Dr. Ivan Merz je bio i danas još uvijek jest sadržaj našega života. Ono što smo naučili od njega, to je naša velika duhovna baština. Njegove misli i mottto naše organizacije koji nam je on dao »ŽRTVA-ĒU-HARISTIJA-APOSTOLAT« uvijek su prisutni u nam, puno su nam pomogli u svim teškoćama i problemima života. Prikazujući (*Nedjelja*, ožujak 1941) novoizašlu knjigu pjesama jednog člana naše organizacije napisao sam i ove riječi: »Svaka riječ je puna ljubavi prema Kralju, Kristu i Bogu vječnom, što je pjesnik usisao gledajući bunjevačke nizine i jablanove, koji žude za pravdom, što je pjesnik uočio i či-

tao u djelima i radu Merza....« Ovaj zapis sam slučajno našao, a spominjem ga samo zbog toga da se vidi da smo mi Merza onda i danas, uvijek jednako doživljavali i

zajedno s njime uvijek proživljavali svoj vjernički život. On je uvijek u nama i taka ostaje i danas i sutra.

Slavko Tomecalj

»IĆI U NEUGODNE SITUACIJE«

U svojim gimnazijskim danima — a bilo je to prvi poslijeratnih godina — susrela sam se prvi puta s likom Ivana Merza kroz njegov životopis što ga je napisao D. Kniewald (Zagreb, 1932).

Kada bih danas trebala izdvojiti jednu misao koja mi je odonda najdublje ostala u svijesti, bila bi to rečenica iz Merčevih »Pravila života«: »Ići u neugodne situacije.«

Sjećam se koliko me je ta misao inspirirala tako da sam je i sama prihvatile kao svoj duhovni aksiom. Od tada nisam više izbjegavala male neugodnosti svakodnevnog života, nego sam ih prihvaćala s nekim mladenačkim žarom, želeći ostvariti svoju »jakost« u slabosti. Ta želja da nadvladam nutarnju nelagodnost bila mi je poticaj u mnogim prilikama da se postavim aktivno, iako je to bilo teže nego ostati pasivan. Osim zadovoljstva koje izvire iz svakoga uloženog truda i postignutog rezultata, to načelo pomoglo mi je naročito u pristupu drugima i otvaranju prema bližnjem...

Koliko je to moglo pridonijeti formiranju potpunije ličnosti jedne mlade osobe teško je reći, ali je sigurno pomoglo izgradnji i učvršćenju one nutarnje sigurnosti koja se u mladenačkim godinama oblikuje, a koja je cijelog života toliko potrebna.

Danas, kad sve nas zapljuškuje mentalitet neangažiranosti, pasivnosti i linije manjeg otpora, čini se da ovo načelo Ivana Merza nije ništa izgubilo od svoje aktualnosti; štoviše, ono je na svoj način vrlo suvremeno.

Ne mogu reći da danas, kao nekad, posebno težim za takvim malim »herojskim« djelima. Život donosi neugodnih situacija danomice na pregršt — valja ih prihvati; možda su mi one zbog nekoć prihvaćenog načela Ivana Merza često manje teške, nego što bi bile bez toga. A u trenucima kada mi se učine vrlo teškim, opet se obraćam duhovnom prijatelju moje mladosti, ne samo kao uzoru nego i kao nebeskom zagovorniku.

N.

SUSRETLJIVOST NA ZAGREBAČKOM KOLODVORU

Današnja pošiljka Postulature za beatifikaciju dra Ivana Merza oživjela je u meni jednu uspomenu i jedan događaj koji mi je pripovijedao moj pokojni otac Karlo Dević. Zbog te uspomene osjećam se dužnikom dra Merza, pa je evo predajem javnosti.

Kao predstavnik Hrvatskog orlovskega saveza moj je pokojni otac bio upućen u Zagreb na jedan orlovske tečaj. Putovao je iz Davora u Zagreb. Na kolodvoru u Zagrebu dočekao ga je jedan gospodin. Kad je moj otac izišao iz vlaka, taj je gospodin uzeo njegov kofer i nosio ga dobar dio pu-

ta, do zgrade u kojoj se održavao tečaj. Moj otac nije prepoznao toga gospodina. Tek je za vrijeme tečaja saznao tko ga je tako susretljivo prihvatio. Taj gospodin bio je dr. Ivan Merz. Kad je moj otac saznao, ostao je zbumen tolikom jednostavnosću dra Merza, tolikom ljubavlju prema jednom mladiću-orlu iz zabačenog slavonskog sela. Pokojni je otac često govorio da je dr. Merz svet čovjek i da čvrsto vjeruje da će biti proglašen svetim. To svoje uvjerenje ponovio je i nekoliko mjeseci prije svoje smrti. Umro je 1967. g.

Antun Dević, župnik

Pišu nam čitaoci....

Merčeva duša osvaja

Jučer sam primila pismo sa relikvijom Ivana Merza. Puno vam zahvaljujem! Knjižicu sam dobila prije nekoliko dana. Citala sam O Ivanu nešto ali već dosta davno. Duša Ivana Merza osvaja. On nam govori svima. Intelektualci, neuki i bolesnici, svi mogu naći u njemu primjer za sebe. — M. Krmpotić, Z. Njemačka

Prisutan kao brat

Hvala za Ivanov bilten. Vrlo sam se obrađovala. Ivan je i do sada bio prisutan u moje životu, ali onako kako sam ga susretala u vremenu i s njim surađivala sve do njegove smrti 1928. Svetički ožbiljan, pun Božjeg, pun ljubavi spram bližnjega, pažljiv i miroljubiv. A sada? Cudesno! ... On je sada prisutan kao brat — blag i mío — pun topline Božje i brz za pomoć. Kao da jedva čeka, da ga nešto molim — i već je sve u redu. Neizrecivo sam sretna. — U Kristu odana i zahvalna Viktorija Švigr, Zagreb

Prvi susret s Glasilom

Stiglo je do mene (ne znam po čijem nadahnuću) *Glasilo Postulature Ivan Merz*, posljednji broj. Prvi put vidim i čitam taj list. Oduševljen sam tekstovima, opremom. Cast van svaka! Tko bude čitao ovo *Glasilo*, spontano će moliti za Ivanovu beatifikaciju. — Zlatan Plenković, Korčula

Priznanja hrabroj majci

Duboko sam ostala potresena i dirnuta članom iz prošloga broja *Glasila* »Slijepi mladić na teologiju«. Cini mi se da se njegovim dolaskom u Vašu zajednicu očitovala posebna milost Božja prema njoj »jer se po njima dobiva obilnija nagrada« (Prav. sv. Benedikta, 36, 5). Nemam riječi kojima bih mogla izraziti ono što osjećam prema njegovoj hrabroj majci i njemu. Ponovit ću riječi liturgije našeg najvećeg blagdana: »Deus illuminatio mea in te-nebris meis.« (Bog je svjetlo moje u mojim tminama). U njima je izraženo sve što mu že lim na putu u novi život — do onog trenutka kada ćemo se svi susresti da »gledamo licem u lice« ono što nam je sada skriveno u zagonet ci. — Dr. Brigit K., Zagreb

Čestitani Mariju i njegovoj majci

Vrlo ugodno ste me iznenadili novim brojem lista *Ivan Merz*, koji je bogat sadržajem i opremom. Čestitam Mariju Batušiću na upornosti, ali također i njegovoj uzor-majci, koja je shvatila i prihvatile svoju ulogu pred Bogom i svijetom.

S. Ljubomira Kustura

Ideal suvremenog laika

Ivan Merz, njegov život, jednostavan i svet u slobodi i slobodan u svetosti zaista je ideal suvremenog laika i svećenika. Svaki dan, bar jedanput sjetim se njegova svetog života i poželim da bar u malo toga budem kao on. Još mislim i da pojma »slobode« izvan ozračja Božje milosti ne postoji kao takav. Stovise, sloboda je nešto mnogo šire, veće i dublje nego što mi poimamo. Sloboda izvan Boga ustvari i ne postoji, a ono što mnogi zovu tim imenom, u stvari je ropstvo neljudskim silama. Odатle i podvojenost ljudi u svijetu koja se može reducirati i interpretirati u jednom izvanvremenskom i besprostornom Biću.

Srednjoškolac, Bosna

Odjek na prikaz oblačenja benediktinki

Na svečanoj akademiji za blagdan Krista Kralja u Zagrebu 1980. bio je izveden scenski prikaz obreda oblačenja novakinje benediktinki na temelju opisa istog obreda kojemu je Merz prisustvovao u Parizu i potom ga opisao u svome dnevniku o čemu je ovo *Glasilo* donijelo opširan prikaz u svom prošlom broju. Nakon izvedbe obreda na akademiji stiglo nam je pismo slijedeće sadržaja:

Jučer sam prisustvovala akademiji u čast blagdana Krista Kralja. Mislim, da se nije mogao bolje slaviti ovaj blagdan nego pjevanjem vespera — molitvom cijele Crkve. Posebno sam pak bila impresionirana idejom i izvedbom prikaza redovničkog oblačenja benediktinki. Duboko me se dojmio taj prikaz, iako mi je obred redovničkog oblačenja poznat (i sama sam mu više puta prisustvovala), pa mogu zamisliti koliko je to tek moglo značiti za one koji su to prvi put ovdje vidjeli. Mislim posebno na mlađe. Svakome pak tko je tu bio prisutan moglo je sigurno pomoći da kroz taj obred dublje shvati bit redovničkog života.

Mlade redovničke kandidatice nisu za tu priliku trebale glumiti — one su jednostavno duhovno anticipirale nešto što ih tek čeka; one su se jedino trebale uživiti u taj trenutak svog vlastitog života, koji je još pred njima.

Zato to nije bila »predstava« nego doživljaj — vjerujem i za njih — a posve sigurno za sve nas. Cinilo se, uistinu, kao da je tu pred nama prisutno četrnaest benediktinskih redovnica.

Gledajući ih mislila sam na sve naše benediktinke (i njihov podmladak posebno), na onu francusku sestruru, koja je na tako čudesan način — preko senzibilne duše Ivana Merza —

postala povezana sa svima nama. Sjetila sam se posebno riječi našeg Kardinala koji nas je u ovoj jubilarnoj godini ponovno podsjetio na brigu za benediktinska zvanja. Činilo mi se da je ta večer bila jedan od najljepših odgovora na njegov poziv. Nije to bila samo čast iskazana ovom drevnom i zaslužnom redu, nego živa riječ — jednostavna i ozbiljna riječ liturgije — kroz koju se i danas može čuti i jasno razabrati poziv Božji.

S osjećajem radosti i zahvalnosti izražavam Vam ovim pismom ne samo svoje mišljenje, nego i mišljenje svojih prijatelja.

Uz izraze poštovanja Dr. B. K., Zagreb

Katolički laikat danas!

Katolički laikat kod nas postoji, nesumnjivo se osjeća, ali u nekom općenitom smislu. Ako mu se pokuša odrediti fizioniju i nazreti, bit će to nešto teže. Zašto je to tako imo podosta uzroka, a najveći je u nama samima, bilo klericima, ili laicima. Drugi bitan uzrok su i uvjeti materijaliziranog života u kojima živimo i koji, što se vjere tiče, nisu nimalo laki. U prvi uzrok je ipak lakše proniknuti, makar je povezan sa sistemom i uvjetima u kojima živimo. Nažalost se još nismo navikli na suživot, te još uvijek jedni na druge (teisti-ateisti) gledamo sa dosta nepovjerenja. Ošobito su ne-povjerljivi, ateisti prema vjernicima, jer oni ipak imaju glavne društvene tokove u svojim rukama. Također postoji stanovito nepovjerenje i između klerika i laika. Kad se sve skupa sagleda, naš katolički laikat, posebice u Hrvatskoj, je upravo i odraz takvoga stanja.

Nemoguće je govoriti o laikatu, a istovremeno ne progovoriti i o kleru. To jest i mora biti jedna jedinstvena cjelina i drugačije se ne smije promatrati. Upravo zbog toga bi morali osjećati sve probleme kao NASE probleme, imati povjerenja jedni u druge, makar imali i loša iskustva. Upravo to pitanje povjerenja je za mene osnovni problem zašto je kod nas katolički laikat i pored mnogo dobrih vjernika — laika još uvijek u povoju toliko godina iza Drugog vatikanskog koncila. Bez otvorenosti i iskrenosti nema suradnje između laika i klera i obratno.

Budemo li odvojeno rješavali probleme gdje za to ne postoje opravdani razlozi i nakon toga se sastajali i pregovarali kako da jedni drugima nešto prodajemo ili kao da zastupa-

mo različite interese, onda je jasno da od one postkonciliske suradnje nama ništa. Cak ni takvih susreta nema dovoljno.

Vremena su uvijek bila krizna za Crkyu i tako će biti do konca svijeta, ali moramo ipak priznati da su danas najkriznija bez potrebe dokazivanja. Još smo toliko gladni za materijalnim dobrima, kao da želimo kompenzirati sva stoljeća bijede i siromaštva. Za duhovna dobra ne brinemo, kao da ih još ima dovoljno u rezervi. Moglo bi nam se dogoditi kao onom vuku koji je pojeo sedam kozlića i kad se htio napiti vode naprosto se strovalio u bunar.

Ima također zapažanja koja nam ukazuju na jedan prilično važan problem, a taj je da nam se jedan dio klera toliko polačio i materijalizirao, da u njima više ne prepoznajete svećenike. Ima i laika koji ih u tome svesrdno potpomažu i koji bi vrlo brzo preuzeli nezamjenjivu ulogu hijerarhije. Takvi laici su toliko formalno kao priljepci za crkveni organizam vezani, da se ne mogu nikako otgnuti, a ta veza im postaje opsesijska. Ne mogu sa Crkvom a ne mogu bez nje, a onaj Bog iz djetinjstva je negdje sasvim daleko. Zaista tragikomična uloga. Ima dakle dosta razloga za ostvarenjem jednoga suvremenog zajedništva između laika i klera.

Te postojeće bazične zajednice ili zajednice mlađih žive svoj život, ali su previše autohtone, previše zatvorene, pa se ponekad čini kao da, slično prvima kršćanima žive u podzemlju. U ono vrijeme zlo je dolazilo prvenstveno izvana i nekako mu se bilo lakše suprotstaviti.

Danas zlo više ne dolazi samo izvana nego još više iznutra i utoliko je opasnije. Razara nas polako i taho kao rak. Suvišno je i napominjati koliko će laici, odnosno teološki školovani i angažirani laici, značiti za budućnost Crkve u sve većem pomanjkanju svećnika.

Nas, određeni broj vjernika, koji smo nadahnuti i potaknuti duhovnom baštinom istaknutog katoličkog laika Ivana Merza, također zbujuje ovo današnje bezrazložno napadanje na njegovu ličnost, gdje ga se proglašava čak i »narodnim neprijateljem«, dok je za nas istovremeno kandidat za uzdignuće na čast olтарa. Teško je biti angažirani laik u takvoj mučnoj situaciji i raditi na ozivljavanju i širenju katoličkog laikata, a ne biti izložen kojekakvim pritiscima i sumnjama. Ali dok nas god potiče čvrsta vjera i ljubav za opće dobro čovjeka ne bi se smjeli na to obazirati.

JOSIP KOKIĆ

PUT K SUNCU

ODABRANI TEKSTOVI IVANA MERZA

Knjiga je objavljena za 50. obljetnicu smrti sluge Božjega. Tekstovi koji su ušli u ovu zbirku predstavljaju već zrele plodove Ivanovog religioznog iskustva.'

VIJESTI IZ POSTULATURE

Merz u Osijeku

Na poticaj župnika osječke župe Bezgrešnog Srca Marijina 18. i 19. prosinca 1980. održana je u toj župi duhovna obnova za mlađež koja je bila posvećena upoznavanju lika i duhovnosti sluge Božjega Ivana Merza. Postulator Ivanove kauze kroz dva predavanja u dvije večeri iznio je ono bitno iz njegova života, a svi mlađi su s velikim zanimanjem pratili izlaganje. Nekoliko ih se posebno zainteresiralo i odlučilo pridonijeti svoj udio da Ivan Merz bude bolje upoznat u njihovu gradu.

Novi misijski centar »Ivan Merz« u Njemačkoj

Na blagdan Tijelova, 18. lipnja 1981. hrvatska katolička misija iz Mosbacha, SR Njemačka dobila je u Heidelbergu nove prostorije: dvoranu za pedesetak ljudi, ured i malu kapelicu, mjesto za molitvu i meditaciju. Prostorije su vrlo prikladne za rad misije jer se nalaze uz crkvu svetog Alberta Velikog, gdje se naši ljudi svake nedjelje u 17,30 sati okupljaju na svetu misu. Blizu je glavni željeznički kolodvor i veliko raskrižje cesta. Novi centar dobio je ime »Ivan Merz«. Zelja je naših ljudi povezati se s Postulaturom Ivana Merza u Zagrebu, da bi u svojoj sredini širili pobožnost i molitvu za proglašenje Ivana Merza blaženim. Otvorenju novog misijskog centra za naše ljude prisustvovao je biskup Tomislav Jabilović, misionar Dragan Cuturić i velik broj vjernika iz Heidelberga. Prostorije novog misijskog centra »Ivan Merz« nalaze se na adresi: Bergheimerstr. 127, 69 Heidelberg — tel. 06221/14971. — O otvorenju ovog misijskog centra izvijestio je i *Glas Koncila* br. 14, 12. VII. 1981. str. 4.

Merz u djjema hrvatskim publikacijama

Katolička Crkva i Hrvati izvan domovine

U monumentalnoj spomenici »Katolička Crkva i Hrvati izvan domovine« izdanoj u Zagrebu 1980. na str. 290 u prikazu hrvatskog dušobrižništva u Danskoj spominje se podatak, da je u Kopenhadenu osnovan crkveni odbor u okviru hrvatske katoličke misije koji je sebi uzeo ime »Dr. Ivan Merz«. Clanovi odbora

organizirali su svečanu proslavu 50. obljetnice smrti dra Ivana Merza 1978. za naše radnike i njihove obitelji. Uz tekst je objavljena snimka plakata s fotografijom Ivana Merza kojim se najavila spomenuta komemorativna svečanost.

Uči se od sunca

U svojoj najnovijoj knjizi »Uči se od sunca« (Izd. Veritas, Zagreb, 1982, str. 248) autor don Zarko Brzić prikazuje mnoge velikane kršćanskog života iz naše i strane povijesti i sadašnjosti. Među njima obradio je i Ivana Merza o kojemu je, kao njegov poseban štovatelj, već češće pisao u našem katoličkom tisku. Posvetio mu je četiri stranice (42—45 str.) pod naslovom: Ivan Merz je ostvario glavnu poruku Evandelja: BLIZAK BOGU I LJUDIMA. Primjeri kršćanskih velikana koje nam autor u knjizi predstavlja svijetle nam poput sunca i odatle naslov knjizi: »Uči se od sunca«. Knjigu je vrijedno pročitati jer ostvareno evangelje u životima ovih velikana ima uvijek uvjerljiviju snagu nego teorija. Riječi potiču ali primjeri privlače!

Merz u stranom tisku Njemačka

Kada je objavljen članak o našem Ivanu u časopisu francuskog karitasa »Message«, kao što smo javili u prošlom broju, pisale su Postulaturi razne osobe iz Francuske, Italije i Njemačke, zanimajući se za našega Ivana i moleći više informacija. Tako se javio dr. Andreas Schönberger iz Njemačke koji je pokazao veliko zanimanje za našega Ivana. Nakon što smo mu poslali kopiju prijevoda Ivanove biografija na njemačkom (rukopis) i druge materijale, dr. Schönberger je objavio u katoličkom mjesecačniku *Der Fels* prikaz Merčeva života i rada u tri nastavka pod naslovom: »Ivan Merz, ein Jugendapostel des 20. Jahrhunderts«, Der Fels, Nr. 2, 1981, str. 55—56, Nr. 3, 1891, str. 83—84, Nr. 4, 1981, str. 114—115. Isti autor koji je laik, a bavi se pitanjima liturgije, objavio je u liturgijskom časopisu »Una Voce Korrespondenz« (Heft 6, Nov.-Dez., 1980, str. 410—422) članak »Zur Geschichte der Liturgischen Bewegung« u kojem (str. 411—412) spominje Ivana Merza i njegovu ulogu u razvoju liturgijskog pokreta.

Na mađarskom

Mađarski zbornik SUGARZO EMBEREK — Eletpeldak Szazadunkbol koji se tiska u Njemačkoj (Eisenstadt, 1981) donosi na s. 120—134 opširan prikaz Ivana Merza, njegove osobnosti i njegova djelovanja. Studiju je napisao o. B. Nagy, a na mađarski prevela gospođa Magda Vojnović. Na temelju ovoga članka sti-

gla su na adresu Postulature pisma iz Mađarske i Ruminije od osoba koje žele više doznavati o Merzu. Za sada ih se moglo samo uputiti na Ivanovu biografiju koja već postoji na mađarskom jeziku, a objavljena je još 1940. od Szalezi Müvek. Naslov na mađarskom joj je: »A lelek tűzharcosa — Dr Merz Ivan elete«, autor dr. Kniewald Karoly.

USLIŠANJA-ZAHVALE

Uskrnsni zeko na Ivanovu grobu

Prošle godine oko Usksrsa na grobu Ivana Merza osvanuo je zeko. Radilo se o kašći od plastike u obliku zeca a bila je puna priloga uz koje smo našli i ovih nekoliko popratnih riječi: »Ivan i Janja Mamić sa djeicom daju kasicu Ivanu Merzu. Molimo te, Ivane, isprosi nama i djeci našoj čvrstu vjeru i ljubav. Pokaži nama i djeci pravi put. Zahvaljujemo ti na milostima koje smo već do sada od tebe primili. — Bijelo Brdo kod Dervente«. (U zeki je bilo 402 d)

Uslišanje nakon osme devetnice

Molio sam se dugo Ivanu Merzu da mi Bog preko njega usliši moju molitvu. Moja »ljepa polovică« sva je lijepa i draga, ali dobra katolikinja nije bila. Nakon osme obavljenе devetnice ona je počela prakticirati i to syesno katoličku vjeru. Hvala ti, Ivane! — T. Dž.

Rješen mladenački problem

Sva izbezumljena zbog jednog težeg mladenačkog problema, našla sam se na **grobu dra** Ivana Merza, moleći ga da posreduje kod Gospodina za snagu koja mi je bila potrebna da bi se mogla ispravno i pametno postaviti prema svom problemu. Rješenje problema našla sam vrlo brzo i zbog dubokog uvjerenja da sva zasluga pripada dra Ivanu Merzu, zahvaljujem mu se i na ovaj način, a mladima osobito preporučam: usudite se moliti dru Ivanu Merzu! — N. N., Karlovac

Kad liječnici ne mogu pomoći

Moje dijete je sedam dana imalo strašne bolove u trbuhi. Liječnici nisu mogli ništa pomoći. Jedne večeri bolesti su bili takvi da ni sama nisam znala što bih. Probudila sam ono troje djece i počeli smo svi skupa moliti devetnicu dru Ivanu Merzu. Tek što je prošlo malo vremena, brzo nakon toga bolesti su prestali. Od tada malog više nikada nije zabolio

trbuh. Od srca zahvaljujem dru Ivanu Merzu za sve milosti koje sam po njegovu zagovoru primila. Preporučam se i dalje. Uz mali prilog od 200 d — Vera Krešić, Zenica

Topla hvala

Bolujem već više godina od preteških bolesti. Dva puta sam primila sakramente umirućih. Prošle godine sam pročitala vaš list Glasilo Postulature i odmah sam se počela moliti dru Ivanu Merzu. I doista bilo mi je bolje; mogla sam ići u crkvu i pomalo raditi lakše poslove. Topla hvala dru Ivanu na ovoj velikoj milosti... Molim se za što skorije proglašenje Ivana blaženim. Za tu svrhu šaljem poštanskom uputnicom skroman prilog. — Zahavalna štovateljica dra Ivana Merza

Baš si pravi prijatelj

Želio sam sa svojim prijateljima jedan vajan događaj učiniti lijepim i veselim. Svi moji pokušaji u tom pravcu bili su bezuspješni. I kad sam se već pomirio s time da će moja želja ostati samo želja, obratio sam se Ivanu Merzu iskrenom molitvom da mi pomogne. Na moje veliko iznenađenje pomoći je došla u pravo vrijeme »čudnim« putevima i učinila moj važan događaj osobito lijepim na radost svih prisutnih. Hvala ti, Ivane, baš si prijatelj! — S., Zagreb

Ozdravljenje bez liječnika

Bolovao sam više od dvije godine od jedne teško dosadne bolesti (hemoroidi). Cim sam bolest osjetio pošao sam liječniku koji me je potom uputio specijalisti u Heidelberg. Specijalist me je liječio duže od dvije godine sa injekcijama i mastima, ali uzalud. Bolest se sve više širila i trebao sam poći na operaciju. Bogu hvala, sve je izašlo drugačije. U to vrijeme upoznao sam brata Ivana Merza i počeo sam mu se moliti i to zajedno s obitelji. Na početku sam odmah osjetio utjehu. Obećao sam kad podem na dopust u domovinu da će

posjetiti njegov grob. To sam i učinio sa cijelom obitelji, sa suprugom i troje male djece. Na povratku iz domovine bolesti je nestalo za kratko vrijeme bez ikakvih posljedica, te nišam više isao liječniku. Sada sam, hvala Bogu i Ivanu Merzu, potpuno zdrav. Šaljem prilog za zahvalu našem Ivanu. — I. Grgić, SR Njemačka

Ispovijed nakon dugo vremena

Kad sam dobila molitvu Ivanu Merzu u svibnju prošle godine, s puno nade molila sam milost za jednog bolesnika da se ispovijedi, jer se već dugo nije ispovijedao. Situacija je bila kritična: šećerni bolesnik, s temperaturom iznad 39°C, upala bubrega, život mu je visio o koncu. Moje ranije molbe ostajale su uza ludne. Kad sam ih nagovarala ni on ni žena nisu pristali na ispovijed, čak su se i uvrijedili i zainatili. Molila sam brata Ivana da im po mogne on, a ja ću zašutjeti. Bolesnik je po slijep stanovitog vremena napustio bolnicu, pri sustovao svetoj misi i primio svete sakrante po svojoj želji, bez da sam ja ista intervenirala. Zahvalio je Bogu, a s njime sam se i ja zahvalila.

Često se molim Ivanu Merzu. Jedna izgubljena stvar nam se tako zagubila da ju nitko od ukućana nije mogao pronaći. Poslje molitve smo ju pronašli. Jedna za nas vrlo važna stvar, ali beznadna, poslje duže molitve povoljno se je riješila.

Još jednom zahvaljujem Ivanu Merzu na dobitenim milostima po njegovu zagovoru.

F. I., Novi Sad

To je pravo čudo!

Krajem mjeseca studenog 1543. nesretnim sam slučajem ranjen u lijevu nogu iznad koljena. Nakon nekoliko neuspjelih operacija, moje se zdravstveno stanje toliko pogoršalo da je bilo potrebno amputirati nogu. To je bila jedina mogućnost moga ozdravljenja. Nakon operacije bio sam nekoliko dana u nesvijesti.

Svi moji prijatelji i znaci koji su me došli posjetiti u bolnicu govorili su mi o pravom kršćanskom shvaćanju života kako ga zamišlja dr. Merz i o životnoj žrtvi koju ću ja pridonositi kao invalid kao što je Merz shvaćao svoj život i bolest. Skoro sam svakodnevno s nekim govorio o dru Merzu.

Istoga dana kad sam napuštao bolnicu bio je u mojoj sobi i šef kirurgije. On mi je rekao: »Znate, gospodine, ja nisam vjerovao da ćete vi ozdraviti, to je pravo čudo, pravo ču-

do.« U bolnici me liječio dr. Ivan Schreikeis, suvremenik i sljedbenik dra Merza, koji danas živi u Salzburgu. On mi je na odlasku iz bolnice rekao: »A sada idi gore (tj. na Mirogoj gdje je tada bio Ivanov grob) i zahvali se Ivanu što si ostao živ.«

Znajući kako se moja bolest razvijala, da je za vrijeme bolesti u mojoj svijesti bio uviјek prisutan dr. Merz, i budući da sam poslje izlaska iz bolnice čuo od ozbiljnih osoba da su se oni i drugi mnogo molili za mene dru Merzu, smatram da sam ozdravio zahvaljujući njegovu zagovoru, za što mu ovom prilikom i javno zahvalujem.

Slavko Tomecalj, Velika Gorica

Zahvaljujem Ivanu Merzu jer me je uslišao za sve što sam ga zamolila (zdravlje, posao u školi i još mnogo sitnih potreština). Molim mu se, a i molit će se jer u molitvi i vjeri je spas. — Josipa, Banja Luka

Prđragi naš Ivane! Vječna Ti hvala što si uslišao mene grešnu. — Manda (poklon kružnica).

Zahvaljujem I. Merzu za primljenu milost.
— Barica Čunović, Z. Njemačka (dar 20 DM)

U slavu Boga, hvala Ivane! — Z. J. {500 d)

Zahvaljujem Ivanu za pomoć u bolesti. — A. Prohaska, Dubrava (200 d)

U znak zahvalnosti za uslišanu molbu po zagovoru dra Ivana Merza i bl. Leopolda Mandića dajem mali prilog za beatifikaciju. — D. V., Zagreb (200 d)

Zahvaljujem Ivanu Merzu na mnogim primljениm milostima koje sam primila za svoje nečake. Svaki dan se molim da što prije bude uzdignut na naše oltare. — I. B., Zagreb (Prilog 500 d)

Hvala Ti, dragi Ivane, za milosti zagovora.
— Sugrađanin, Z. J. (500 d)

Zahvaljuje za uslišane milosti zo zagovoru Ivana Merza i svih svetih. — Belak Jagića, Zagreb

Dragom dru Ivanu Merzu topla hvala. Preporučamo se i nadalje! — A. V., Zagreb

Zahvaljujem Ivanu Merzu za zagovor što mi je suprug ozdravio. — Ruža Curić, Đakovo

Od srca zahvaljujem dru Ivanu Merzu za ozdravljenje moga unuka. Preporučam se i dalje. — Janja Mamić, Bijelo Brdo (200 d)

U zahvalu Ivanu Merzu šaljemo mali prilog od 100 d — N. N.

Zahvaljujem Presvetom Srcu Isusovu i zagovoru Ivana Merza za primljenu veliku milost. Prilog 500 d za beatifikaciju. — Emilia S., Zagreb

U zahvalu Ivanu Merzu što je uslišao moju molitvu za pomoć i ja se pridružujem onima koji žele da bude proglašen blaženim i svetim. — Osamnaestogodišnjakinja, Bapska

Preporučujem se u zagovor dra. Ivana Merza u teškoj bolesti, te dajem u fond za beatifikaciju 1.000 d. — S. D., Zagreb

U slavu Božju! Hvala za milosti zgovora! — Z. J. (500 d)

Zahvaljujem za primljenu milost za jednog bolesnika koji je ozdravio po zagovoru Ivana Merza od teške bolesti sarkoma. — S. V. (500 d)

Zahvaljujem Ivanu Merzu za primljenu milost. — Zlata, Zagreb. (1.000 d)

U slavu Božju! Hvala za zagovor I. Merzu. — Z. J. (500 d)

Zahvaljujem Ivanu Merzu na uslišanoj molitvi. — V. M., Ogulin (500 d)

Po zagovoru sluge Božjega Ivana Merza dobita sam željenu milost. — Ankica Vučić, Senj

Zahvaljujem za milost dobivenu po zagovoru sluge Božjega Ivana Merza, — Marija Herjavac, Varaždin

Zahvaljujem Ivanu Merzu za uslišenje. — M. Sojat, Bapska

Obratila sam se Ivanu Merzu da mi isprosi pomoć u jednoj zdravstvenoj poteškoći i stanje je krenulo na bolje. — N. N., Zagreb (500 d)

Zahvaljujem na primljenim milostima po zagovoru dra Merza i preporučam se i nadalje u njegov zagovor. — Zahvalna S. S. (100 d)

Zahvaljujem za primljenu milost po zagovoru dra Merza. — Slavica (1.000 d)

Zahvaljujem Srcu Isusovu i Ivanu Merzu i preporučam se i dalje. — N. N., Banja Luka (300 d)

Zahvaljujem Presvetom Srcu Isusovu i Marijinu, bl. Leopoldu Mandiću i Ivanu Merzu na pomoći kod teške operacije moga sina. I nadalje se preporučam. — Slavica, Banja Luka, (500 d)

Dobila sam milost po zagovoru Ivana Merza i zahvaljujem. — Učenica, Banja Luka

Darivam 500 d za beatifikaciju dra Ivana Merza i preporučam u njegov zagovor da is prosi zdravlje jednom teškom bolesniku. — V. Santini, med. tehničar

Ivane, hvala ti na tako brzo uslišanim molitama. — Student Dražen K., Zagreb

Zahvaljujem Ivanu Merzu na uslišanoj molitvi. — Stovateljica, Subotica (500 d)

Osoba koja se preporučila u zagovor dra Merza najsretnije je riješila problem. Velika hvala. — L., Zagreb

Već je prošla godina i po kako sam teško bolesna ležala na krevetu. Moja prijateljica mnogo se molila Ivanu za moje ozdravljenje. Zdravlje je krenulo na bolje. Prohodala sam na dan 10. svibnja — Merčev dan i bila sam i na sv. Misi. Hvala. Majci Božjoj i dobrom Ivanu. Bilo je vrlo teško, ali ipak sam pri zdravila. — Zahvalna Mira Preisler, Zagreb

Zahvaljujem Ivanu Merzu na mnogim primljениm milostima: za obraćenje unuke i njezino poboljšanje u učenju, za pomoć u bolesti, za ozdravljenje dvoje unučadi, za rješenje stambenog problema, za poboljšanje moga vida. — J. O., Bihać (500 d)

Dragom Ivanu Merzu zahvaljujem za ozdravljenje. — Zora Radman, Zalužani

Izdaje: Rkt. župni ured Sv. Petra, 41000 Zagreb, Vlaška 93
Uredništvo i postulatura: 41001 — Zagreb, Palmotićeva 33, pp 699

Odgovorni urednik: Božidar Nagy

List izlazi povremeno **Ovaj**

dvobroj stoji 35 din.

Tisk: IBG — Tiskara »Zagreb«, Zagreb, Preradovićeva 21